

LABA SKOLA: VĒLMES UN VĒRTĒJUMS

Latvijas iedzīvotāju aptauja

2013.gada februāris

Satura rādītājs

1. Galvenie secinājumi	3
2. Vecāku un valsts atbildība: pienākumu dalījums bērnu izglītošanā	5
2.1. Skolas un vecāku atbildības dalījums	5
2.2. Atbildīgais par bērnu patriotisko audzināšanu	8
2.3. Pienākums mācīt tautas tradīcijas - ģimenē vai skolā?	9
2.4. Vecāku un valsts finansiālā loma – kurš par ko maksā.....	11
3. Pamatskolas un vidusskolas izglītības satura prioritātes	15
3.1. Pamatskolas izglītības saturā iekļaujамie priekšmeti.....	16
3.2. Praktisko iemaņu mācīšana.....	19
3.3. Kristīgās mācības apgūšana	20
3.4. Ziedošanās valsts labā.....	21
3.5. Prioritārais ārpuskolas izglītības virziens	22
4. Mācību procesa vērtējums.....	24
5. Uzskati par padomju laika pamata izglītības sistēmu	27
6. Sabiedrības vēlmes par kārtības uzturēšanu skolās	29
7. Attieksme pret nevienlīdzību skolās	34
PIELIKUMI.....	41
SKDS 2013. gada februāra Latvijas iedzīvotāju aptaujas tehniskā informācija	42
Iedzīvotāju (respondentu) grupu apzīmējumu skaidrojums.....	43
Respondentu sociāli demogrāfiskais profils.....	44
Pētījumu rezultātu statistiskās kļūdas novērtēšanas tabula.....	45

1. Galvenie secinājumi

Jaunās paaudzes izglītošana ar skolu sistēmu un mācību programmu starpniecību apzināti vai neapzināti vienmēr ir bijušas pakļautas vienu vai otru ideoloģiju ietekmei. Tāpēc, turpinot 2012.gadā uzsākto ideoloģisko pārliecību izpēti Latvijas sabiedrībā, 2013.gada februārī tika veikts pētījums „*Labā skola: vēlmes un vērtējums*”, lai noskaidrotu konservatīvu, liberālu, kreisu un labēju uzskatu izplatību šajā jomā Latvijas iedzīvotāju vidū. Pētījums skāra dažādus ar mācībām skolā saistītus aspektus: gan attieksmi pret konkurenci un izcilību, gan kārtību un disciplīnu, gan nevienlīdzību, gan arī citus ar ideoloģiskajām nostādnēm saistītus jautājumus.

Viena no galvenajām tēmām, kas tika skarta pētījumā, bija valsts un vecāku atbildība par bērnu izglītošanu, izvērtējot dažādas jomas – gan mācību programmu, gan finansējumu.

Vispārīgi vērtējot Latvijas iedzīvotāju viedokļus par to, kam būtu jānes lielāka **atbildība par bērnu izglītošanu: ģimenei vai skolai**, priekšstati par individuālo un kolektīvo atbildību ir izklaidēti: nevar runāt, ka sabiedriskā doma par galveno atbildīgo pārliecinoši nosveras vienā vai otrā virzienā. Saskaņā ar aptaujas datiem 32% uzskata, ka vairāk atbildīgi ir vecāki, 31% - ka tas galvenokārt ir valsts pienākums un atbildība, bet 34%, ka atbildību nes abi.

Pētījums liecina par diezgan kreisu noskaņojumu, raksturojot **vēlamo izglītības finansējuma modeli**: 67% iedzīvotāju uzskata, ka maksāt par bērnu *skolas piederumiem un mācību grāmatām* ir galvenokārt valsts pienākums, un vēl 23% domā, ka par to vienlīdz lielā mērā būtu jāmaksā gan vecākiem, gan valstij. Arī prasību valstij apmaksāt *ārpusklases nodarbības un pulciņus* atbalsta 51% iedzīvotāju un vēl 26% uzskata, ka par to vienlīdz atbildīgi ir valsts un vecāki. Tomēr ideju, ka vecākiem būtu jāpiemaksā, *sūtot bērnus prestižās skolās*, atbalstīja 35%, un 45% bija pret to.

Vērtējot iedzīvotāju atbildes jautājumos, kas saistīti ar **bērnu audzināšanu**, atklājas, ka iedzīvotāji lielāku atbildību par šo jomu uzliek bērnu vecākiem (tikai 5% uzskata, ka skolas ir galvenais atbildīgais šajā jomā, bet 59% - ka bērnu vecāki). Taču vienlaikus tikai 16% uzskata, ka skolās būtu tikai jānāca – daudz biežāk (45%) uzskatīts, ka arī bērnu audzināšanas jomā skolai ir noteikti pienākumi un atbildība.

Nedaudz detalizētāk analizējot priekšstatus par **vēlamo modeli audzināšanas jomā**, jāsecina, ka 25% uzskata, ka skolām būtu jābūt galvenajam atbildīgajam par bērnu patriotisko audzināšanu un 24% to norādīja par tautas tradīciju mācīšanu bērniem. Pozīciju, ka vecākiem būtu tiesības izvēlēties: vai, ko un kā šajā sakarā mācīt saviem bērniem, iedzīvotāji atbalstīja tikai nedaudz biežāk (attiecīgi 27% un 28%). Jāpiebilst, ka viedoklim, ka skolas palīdzība kristīgās mācības apgūvē bērniem var nākt tikai par labu, piekrita 33%, bet ievērojami biežāk (56%) iedzīvotāji atzina, ka tā tomēr ir indivīda lieta un skolai šajos jautājumos nevajadzētu iejaukties.

Raksturojot **indivīda interešu ievērošanu** izglītošanas procesā, vērojams, ka sabiedrības priekšstati ir diezgan pretrunīgi.

No vienas puses, biežāk ticis atzīts, ka svarīgāk ir panākt bērna kā atsevišķa **indivīda** (36%), nevis **valsts un sabiedrības interešu ievērošanu** (29%). Tai pašā laikā, detalizētāk vērtējot izcilību un konkurenci skolās, iespējams, ka indivīda interešu ievērošana Latvijas sabiedrības izpratnē vairāk izpaužas kā *vienlīdzība* (izcilības veicināšanu ar īpašu programmu palīdzību atbalstīja 22%, bet pēc iespējas labāku izglītības līmeni visiem bērniem 47% iedzīvotāju) un *mazāk veiksmīgo bērnu jūtu saudzēšana* (konkurenci kā motivējošu faktoru vairāk censties atbalstīja 26%, bet 42% uzskatīja, ka svarīgāk būtu saudzēt to bērnu jūtas, kuri nav starp

labākajiem). Te gan parādās pretruna – vaicāti, vai pirmajās klasēs būtu jāliek atzīmes, vairākums (54%) uzskata, ka tas ir jādara.

Raksturojot attieksmi pret **nevienlīdzību skolās**, jāpiemin, ka 59% iedzīvotāju atbalsta pasākumus, kas skolās padarītu mazāk redzamas atšķirības starp atšķirīgi nodrošinātiem skolēniem (piem., aizliegt nest uz skolu mantas, kas neattiecas uz mācībām, likt nēsāt skolas formas).

Pētījums liecina, ka **konservatīvisms Latvijas sabiedrībā izpaužas kā simpātijas pret pazīstamajiem un ierastajiem modeļiem**. Lai arī, vaicāti par vēlamajām izglītošanas metodēm skolās, iedzīvotāji vienlīdz bieži ir atbalstījuši tradicionālas, pārbaudītas metodes (32%) un inovatīvas un modernas metodes (33%), absolūtais vairākums (76%) sniedza pozitīvu vērtējumu padomju laika pamatizglītības sistēmai. Vairāk vai mazāk tieši pierādījumi šim atzinumam vērojami arī atbildēs uz citiem jautājumiem: bez jau pieminētā atbalsta atzīmju likšanai jaunākajās klasēs, vairākums (55%) atbalsta izglītības satura un mācību līdzekļu centralizētu noteikšanu (ideju ļaut to noteikt katrai skolai atbalsta tikai 17%), biežāk (39%) tiek atbalstīta kombinācija – īsāks mācību gads un garāks brīvlaiks, bet līdz ar to lielāka mācību slodze (salīdzinājumam - mazāku mācību slodzi kombinācijā ar garāku mācību gadu un īsākiem brīvlaikiem atbalsta 20% aptaujāto), skolēnu līdzdalību skolas kārtības uzturēšanā atbalstīja 84%, bet vienotu skolas formu nēsāšanu – 61%. Jāatzīmē, ka, arī izvērtējot praktisko iemaņu apguvi darbmācībās, vairākums (61%) atbalstīja atšķirīgu prasmju apguvi zēniem un meitenēm.

Saistībā ar **mācību saturu**, interesanti atzīmēt, ka visbiežāk iedzīvotāji uzskata, ka pamatskolas izglītības saturā „noteikti” būtu jāiekļauj angļu valoda (80%), fizikultūra/ sports (77%) un prasme rēķināt bez kalkulatora (62%). Tāpat daudzi starp mācību priekšmetiem vēlētos redzēt apmācības drošā interneta lietošanā (56%) un dziedāšanu un mūziku (51%). Jāpiebilst, ka izvērtējot, kas būtu jāatbalsta visvairāk, piešķirot finansējumu ārpussskolas izglītībai, visbiežāk (34%) par prioritāti tika atzīts sports. Otrajā vietā bija tehniskie pulciņi (26%), un nedaudz retāk tika nosaukta muzikālā un mākslas izglītība (22%).

Latvijas sabiedrības konservatīvisms spilgti apliecinās iedzīvotāju atbildēs jautājumos, kas saistīti ar **kārtības un disciplīnas nodrošināšanu skolā**. Jau 2012.gada pētījumā „Pasaules uzskats: pašnovērtējums un realitāte”, bija vērojams, ka iedzīvotāji kārtības un disciplīnas nodrošināšanu skolās par prioritāti ir atzinuši ievērojami biežāk (65%), nekā izvēlējās radošumu un brīvību (23%). Interesanti, ka 2013.gadā atbalsts kārtībai un disciplīnai pausts vēl nedaudz biežāk (69%) kā pirms gada. Arī jautājumā par bērnu sodīšanu iedzīvotāji ir izteikti konservatīvi noskaņoti, jo 71% uzskata, ka vienā vai otrā veidā skolotāji drīkst sodīt pārkāpumus izdarījušos bērnus (tikai 18% pilnībā noliedz šādu pieeju). Vērtējot pieļaujamos sodus, atklājas, ka visbiežāk tiek atbalstīta atstāšana pēc stundām (51%), papildus sabiedrisko darbu uzlikšana (31%) un pienākums tīrīt klasi (28%).

2. Vecāku un valsts atbildība: pienākumu dalījums bērnu izglītošanā

2.1. Skolas un vecāku atbildības dalījums

Sabiedrībā ik pa laikam ir vērojamas diskusijas par vecāku un valsts atbildību bērnu izglītošanā (pamata un vidējās izglītības nodrošināšanā) – kur sākas un kur beidzas katras puses pienākumi un atbildība, kā arī kurš – vecāki vai skola – ir galvenais atbildīgais par bērnu audzināšanu, izglītības iegūšanu un kādas ar bērnu izglītības iegūšanu saistītas izmaksas ir jāsedz valstij, bet kādas - vecākiem.

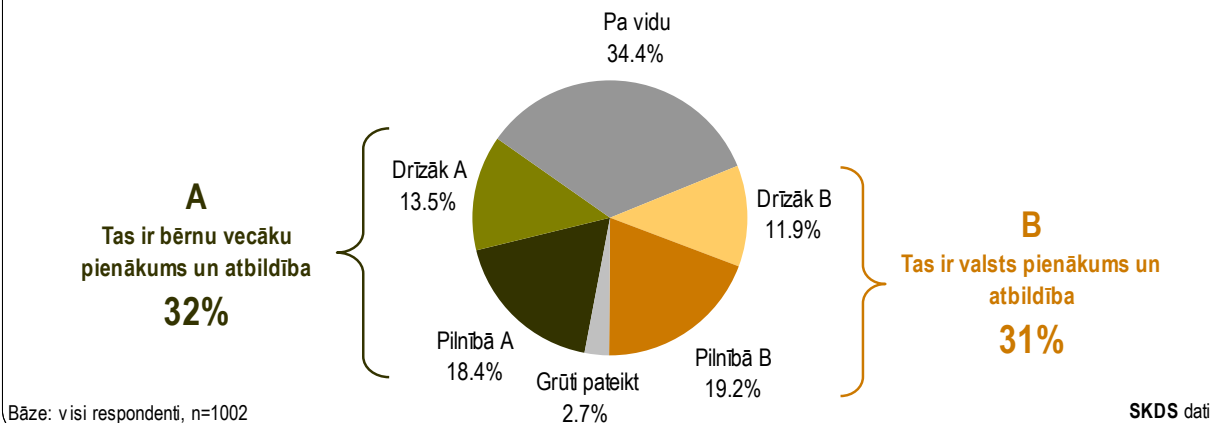
Lai noskaidrotu Latvijas iedzīvotāju uzskatus šajos jautājumos, respondentiem tika piedāvāti vairāki pretēju apgalvojumu pāri un lūgts izvēlēties, kuram no tiem viņi piekrīt skalā no „pilnībā piekrīt” apgalvojumam A līdz „pilnībā piekrīt” apgalvojumam B. Aptaujātajiem bija iespēja izvēlēties arī atbildi „pa vidu” vai vispār neatbildēt uz konkrētajiem jautājumiem („grūti pateikt”).

Saskaņā ar pētījuma datiem Latvijas iedzīvotāju vidū nav vērojams noteikts viedoklis, kurš ir galvenais atbildīgais par **bērnu izglītošanu** – 32% iedzīvotāju uzskata, ka par to, lai bērni iegūtu labu pamata un vidējo izglītību, galvenais atbildīgais ir bērnu vecāki (tai skaitā 18% - ka tas „pilnībā” ir bērnu vecāku pienākums un atbildība), savukārt 31% domā, ka tas pirmām kārtām ir valsts pienākums un atbildība (no tiem 19% - ka tas „pilnībā” ir valsts pienākums).

Vēl 34% neizvēlas uzskata, ka atbildība par bērnu izglītošanu ir abām pusēm („pa vidu”).

Atbildība par bērnu izglītības iegūšanu

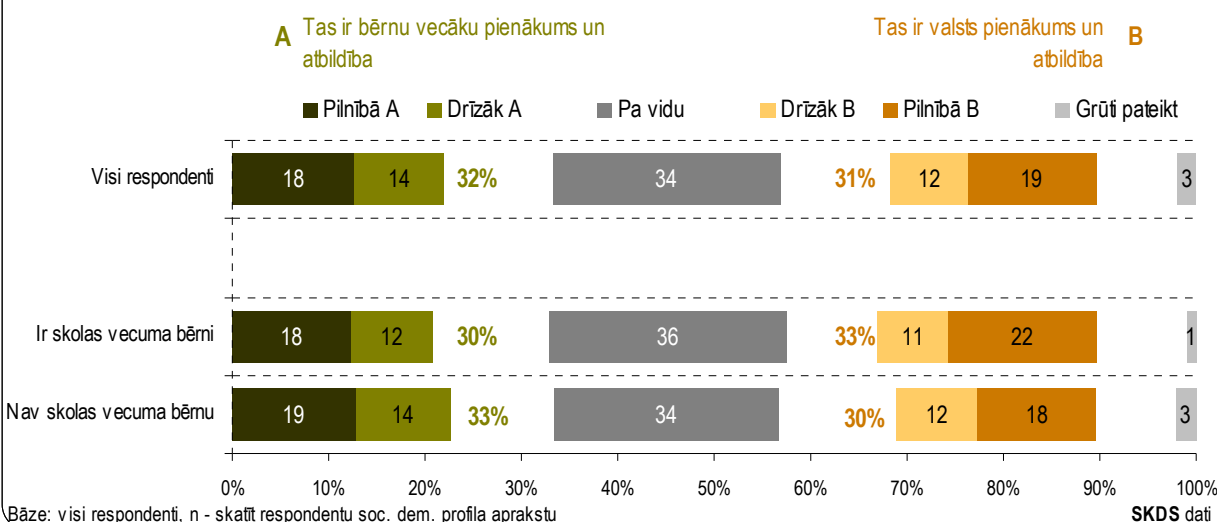
Q: "Kam, Jūsaprāt, vispirmām kārtām ir jā rūpējas par to, lai bērni iegūtu labu pamata un vidējo izglītību?"

Starp tiem Latvijas iedzīvotājiem, kuriem ir skolas vecuma bērni, 36% uzskata, ka atbildība par bērnu izglītības iegūšanu ir „pa vidu”, tātad – tas ir gan bērnu vecāku, gan valsts pienākums vienlīdz lielā mērā. Nedaudz retāk (33%) – pausts viedoklis, ka tas ir vairāk valsts pienākums un atbildība, bet 30% respondentu, kuriem ir skolas vecuma bērni, uzskata, ka pirmām kārtām tieši vecākiem ir jārūpējas par to, lai viņu bērni iegūtu labu pamata un vidējo izglītību.

Atbildība par bērnu izglītības iegūšanu / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

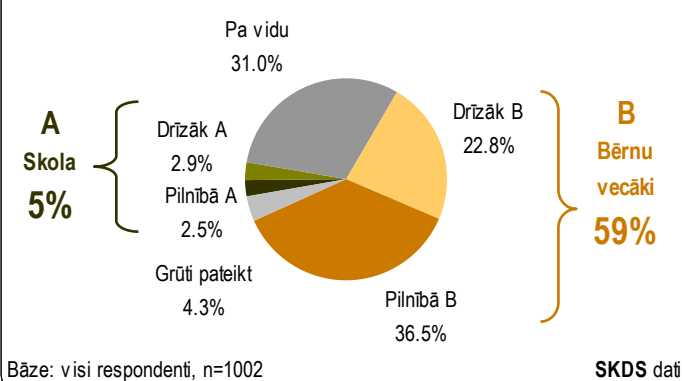
Q: "Kam, Jūsaprāt, vispirmām kārtām ir jārūpējas par to, lai bērni iegūtu labu pamata un vidējo izglītību?"

Savukārt attiecībā uz atbildības sadalījumu **bērnu audzināšanā** vērojams- kaut arī lielākā daļa respondentu (59%) domā, ka par bērnu audzināšanu ir vairāk atbildīgi vecāki (tai skaitā 37% ir pārliecināti, ka tas ir „pilnībā” vecāku pienākums), gandrīz puse (45%) arī uzskata, ka skolai ir gan jāma, gan jāaudzina bērni.

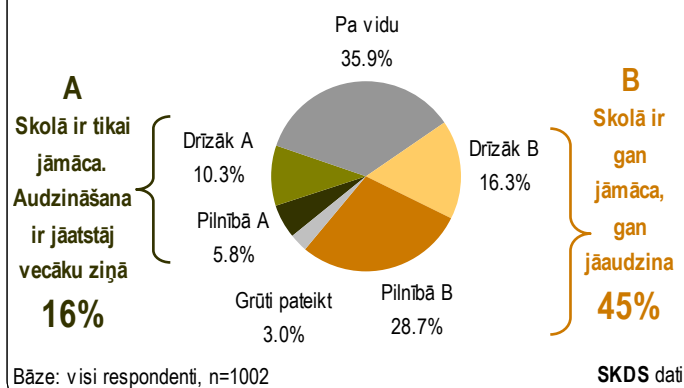
Atbildīgais par bērnu audzināšanu

Q: "Kurš, Jūsaprāt, ir vairāk atbildīgs par bērnu audzināšanu?"

Skolas pienākums bērnu audzināšanā

Q: "Vai, Jūsaprāt, skolās bērni ir tikai jāma vai arī jāaudzina?"

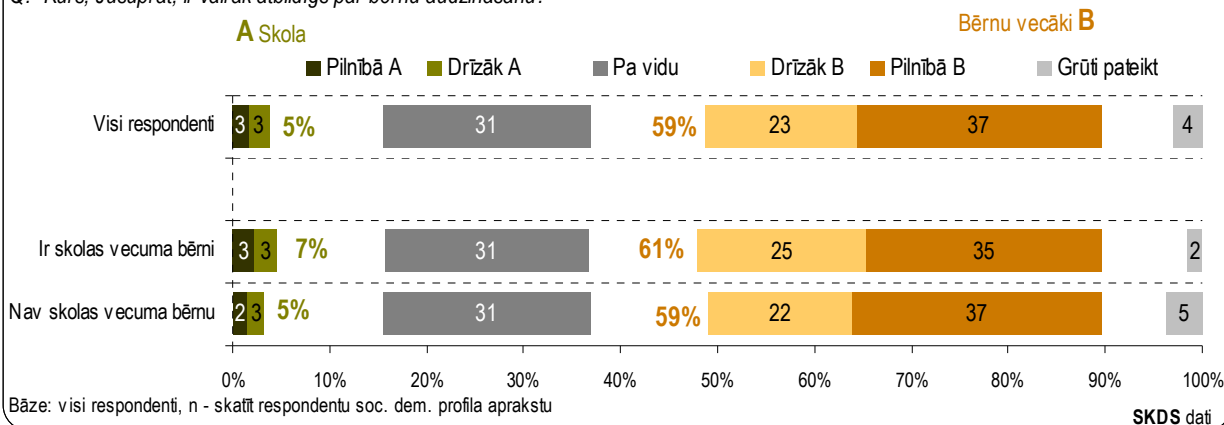

Analizējot detalizētāk respondentu atbildes, vērojams, ka, lūdzot izvēlēties, kurš – skola vai vecāki – ir vairāk atbildīgs par bērnu audzināšanu, 59% atzīmēja bērnu vecākus un vēl 31% uzskatīja, ka atbildība ir abām pusēm. Jāuzsver, ka tikai 5% iedzīvotāju domāja, ka par bērnu audzināšanu ir vairāk atbildīga skola.

Toties lūgti atbildēt uz jautājumu, kāda ir skolas loma – vai tai ir tikai jā māca vai arī gan jā māca, gan jā audzina – 45% sliecas domāt, ka skolai ir jā pilda abas funkcijas, bet tikai 16% atzīmēja, ka skolai bērni ir jā māca, audzināšanu atstājot vecāku ziņā.

Atbildīgais par bērnu audzināšanu / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

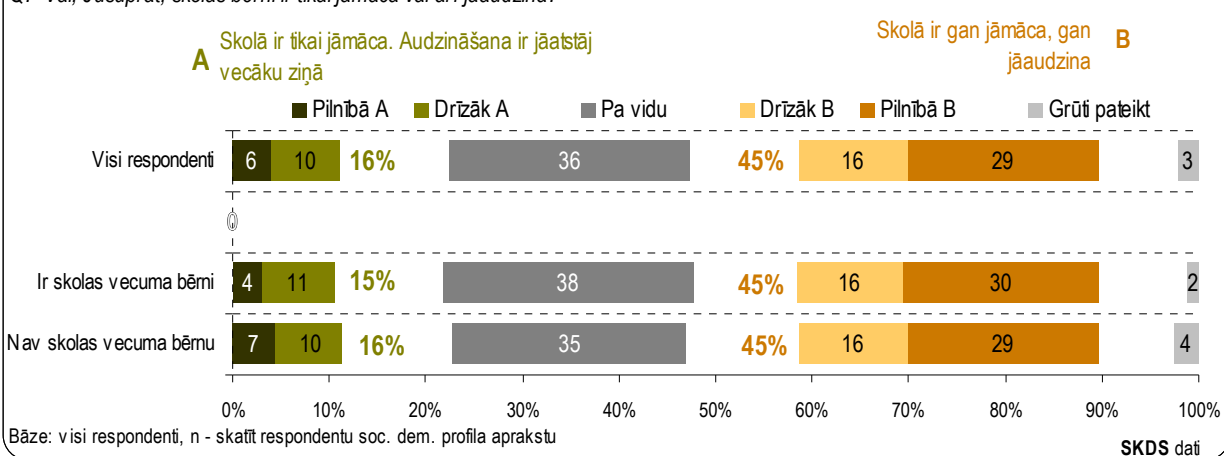
Q: "Kurš, Jūsaprāt, ir vairāk atbildīgs par bērnu audzināšanu?"

Arī starp tiem, kuriem ir skolas vecuma bērni, vērojama līdzīga aina – kaut arī 61% par galveno atbildīgo bērnu audzināšanā uzskata vecākus (tai skaitā vairāk nekā 1/3 uzskata, ka tas „pilnībā” ir vecāku pienākums), 45% tomēr arī domā, ka skolai ir jā piedalās šīs funkcijas pildīšanā un tās pienākumos ietilpst gan mācīšana, gan audzināšana.

Skolas pienākums bērnu audzināšanā / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Vai, Jūsaprāt, skolās bērni ir tikai jā māca vai arī jā audzina?"

2.2. Atbildīgais par bērnu patriotisko audzināšanu

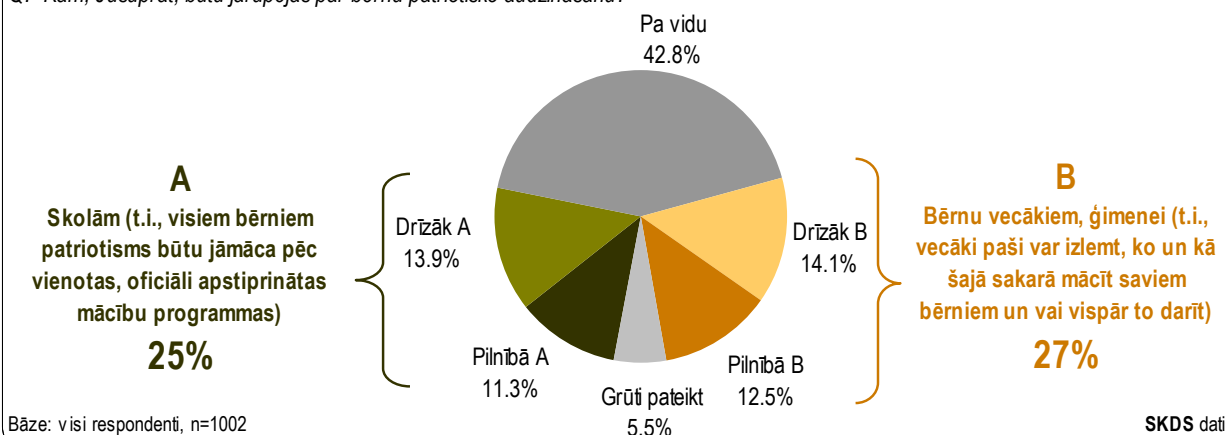
Vērtējot, kuram – skolai vai vecākiem – būtu jā rūpējas par bērnu patriotisko audzināšanu, visbiežāk (43%) iedzīvotāji domājuši, ka atbildība ir jādala („pa vidu”). Savukārt gandrīz vienlīdz augsts ir to iedzīvotāju īpatsvars, kuri izvēlējušies vienu atbildīgo šajā jautājumā - 25% par tādu uzskatījuši skolu, t.i., visiem bērniem patriotisms būtu jā māca pēc vienotas, oficiāli apstiprinātas mācību programmas, bet 27% uzskatījuši, ka par patriotisko audzināšanu būtu jā atbild bērnu vecākiem, ģimenei, t.i., vecāki paši var izlemt, ko un kā šajā sakarā mācīt saviem bērniem un vai vispār to darīt.

Gandrīz puse to iedzīvotāju, kuriem ir skolas vecuma bērni, uzskata, ka atbildība par bērnu patriotisko audzināšanu ir jā uztur gan skolām, gan bērnu vecākiem (45%). To, ka tā galvenokārt ir bērnu vecāku atbildība, atzīmēja 25%, kas ir nedaudz retāk nekā sabiedrībā kopumā, bet aptuveni tikpat bieži iedzīvotāji ar skolas vecuma bērniem arī domājuši, ka galvenais atbildīgais šajā jautājumā ir skolas (26%).

Dati par atbildēm atkarībā no sarunvalodas ģimenē liecina, ka krievvalodīgie nedaudz biežāk nekā iedzīvotāji ar latviešu sarunvalodu uzskatījuši, ka atbildība par bērnu patriotisko audzināšanu (ko un kā mācīt) ir jā uztur bērnu ģimenei: ja starp iedzīvotājiem ar latviešu sarunvalodu tā domāja 25%, tad starp krievvalodīgajiem: 29%.

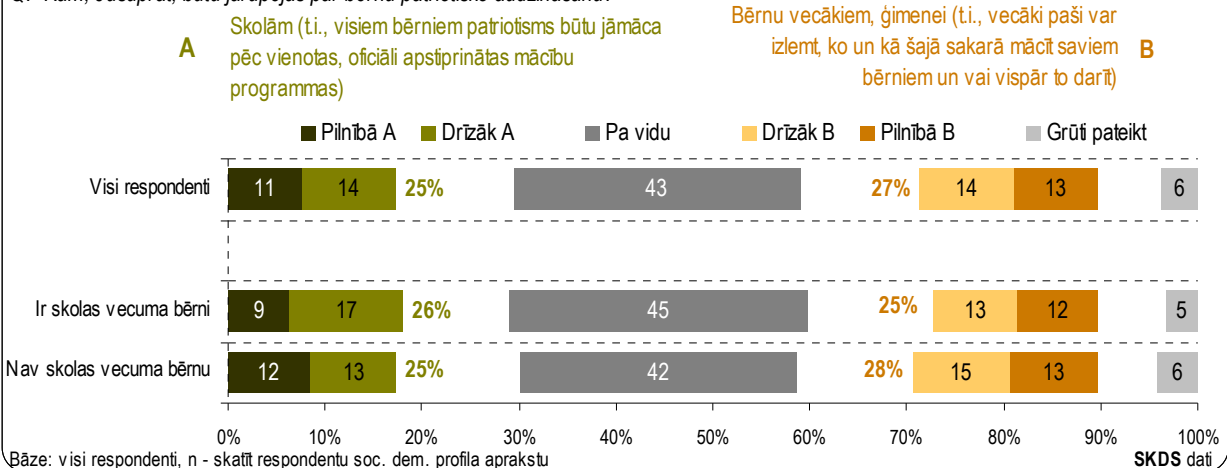
Atbildīgais par bērnu patriotisko audzināšanu

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jā rūpējas par bērnu patriotisko audzināšanu?"

Atbildīgais par bērnu patriotisko audzināšanu / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

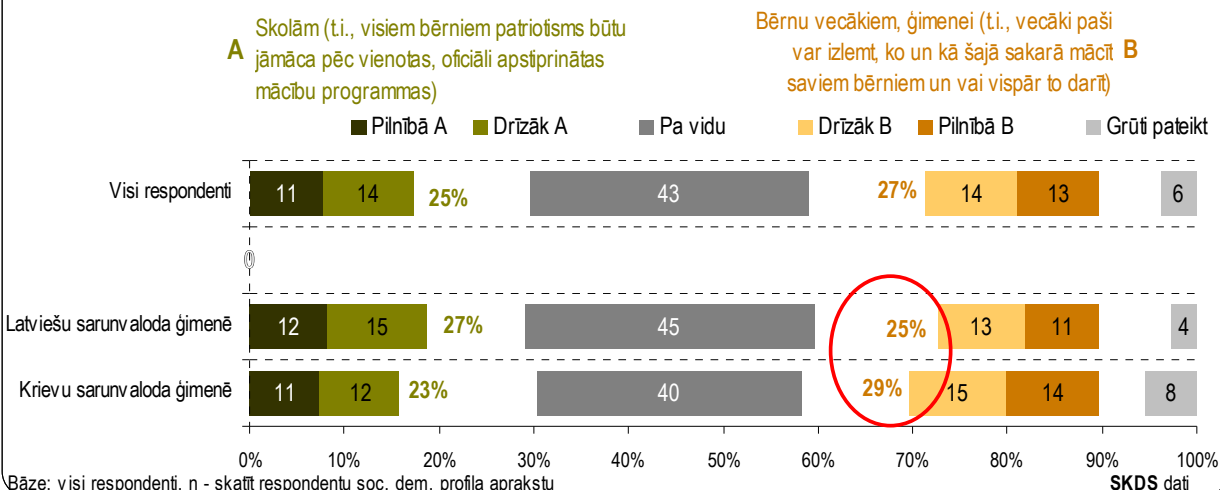
Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jā rūpējas par bērnu patriotisko audzināšanu?"

Atbildīgais par bērnu patriotisko audzināšanu / atbildes atkarībā no sarunvalodas ģimenē

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jā rūpējas par bērnu patriotisko audzināšanu?"

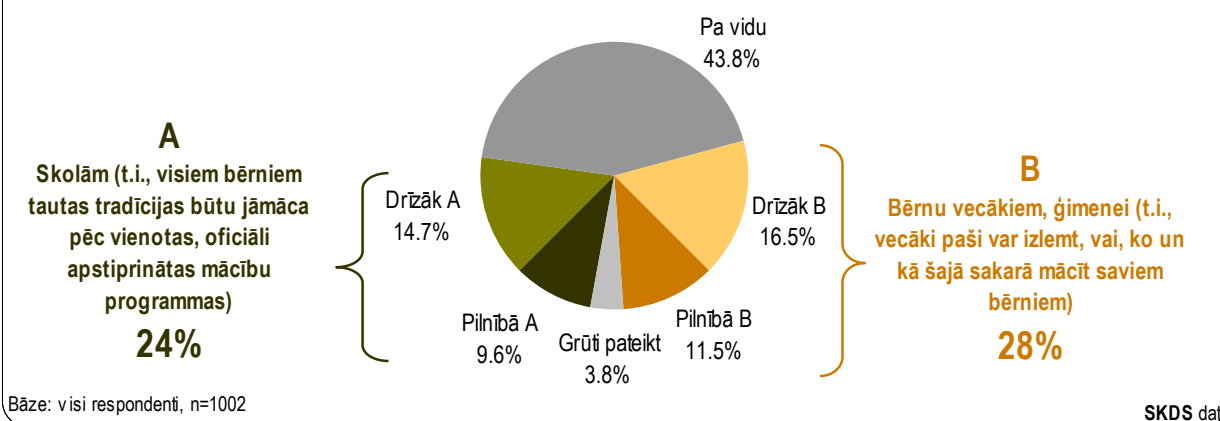
2.3. Pienākums mācīt tautas tradīcijas - ģimenē vai skolā?

Līdzīgi kā jautājumā par bērnu patriotisko audzināšanu, arī vērtējot, kā pienākums ir mācīt bērniem tautas tradīcijas, iedzīvotāji biežāk uzskatījuši, ka tas ir gan skolu, gan ģimenes pienākums (44%), nevis izšķīrušies par vienu atbildīgo.

Lai arī atšķirības nav lielas, iedzīvotāji biežāk atbildēja, ka par tautas tradīciju mācīšanu vairāk jā rūpējas bērnu vecākiem (28%), nevis par galveno atbildīgo uzskatīja skolu (24%).

Atbildīgais par tautas tradīciju mācīšanu bērniem

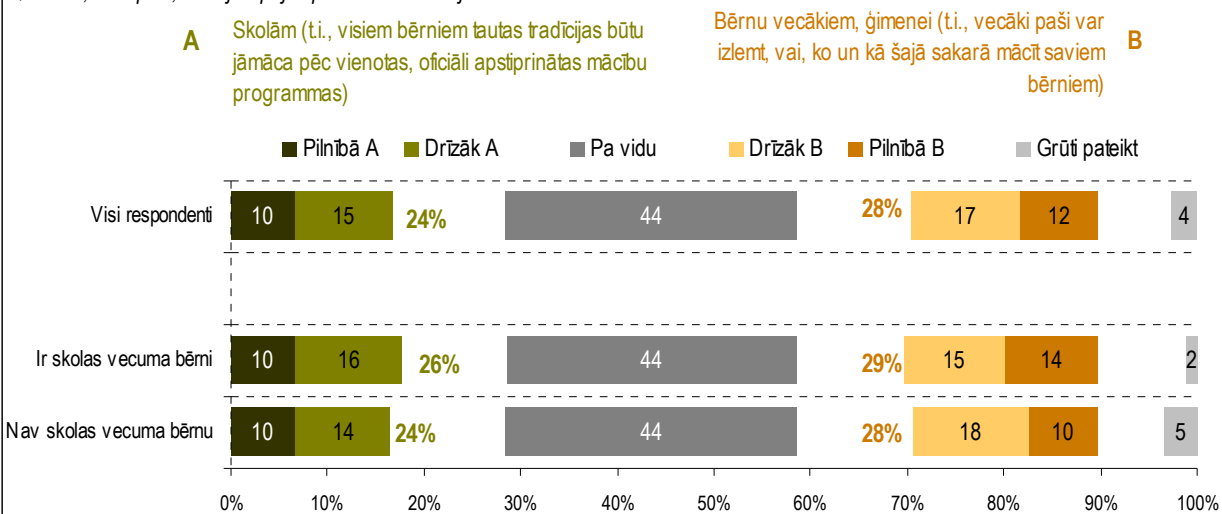
Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jā rūpējas par tautas tradīciju mācīšanu bērniem?"

Salīdzinot atbildes atkarībā no tā, vai respondenta ģimenē ir skolas vecuma bērni, būtiskas atšķirības nav vērojamas. Savukārt atsevišķas tendences manāmas atkarībā no aptaujāto sarunvalodas. Ja iedzīvotāji ar latviešu sarunvalodu vienlīdz bieži par galveno atbildīgo par tautas tradīciju mācīšanu bērniem ir uzskatījuši gan skolu (26%), gan bērna ģimeni (26%), tad respondenti, kuri ģimenē galvenokārt sarunājas krievu valodā, biežāk uzskatījuši, ka par to, ko un kā mācīt, galvenokārt jā rūpējas tieši bērna ģimenei (31%) un retāk – ka tas jā dara izglītības iestādei pēc vienotas, oficiāli apstiprinātas mācību programmas (22%).

Atbildīgais par tautas tradīciju mācīšanu bērniem / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jā rūpējas par tautas tradīciju mācīšanu bērniem?"

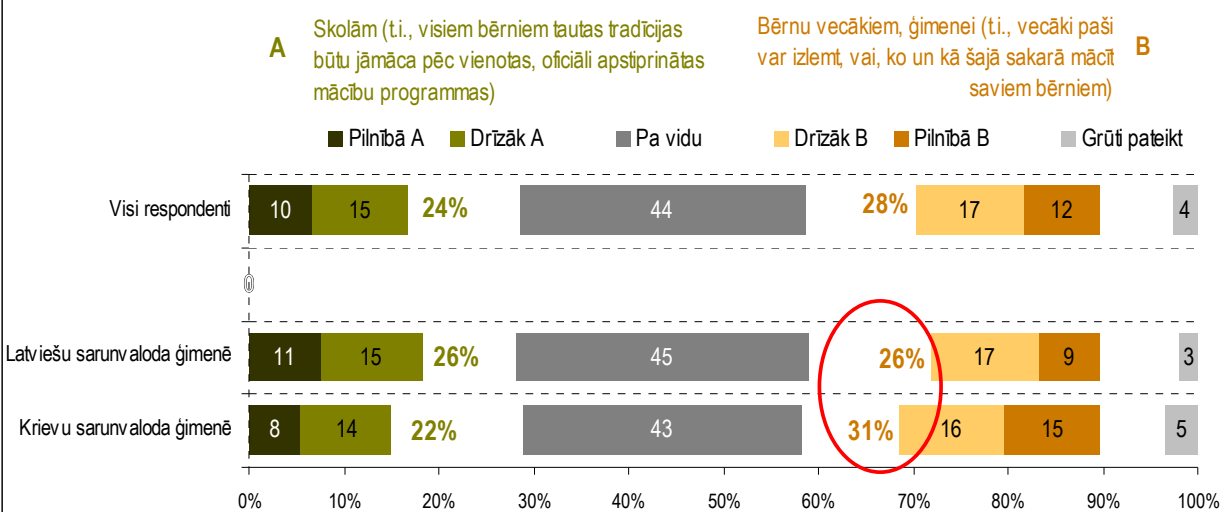

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Atbildīgais par tautas tradīciju mācīšanu bērniem / atbildes atkarībā no sarunvalodas ģimenē

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jā rūpējas par tautas tradīciju mācīšanu bērniem?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

2.4. Vecāku un valsts finansiālā loma – kurš par ko maksā

Lūgti paust savu viedokli par vecāku un valsts pienākumu apmaksāt dažādas ar bērnu izglītošanu saistītas pozīcijas, iedzīvotāji lielākoties pauduši viedokli, ka šie izdevumi būtu jāsedz no valsts budžeta.

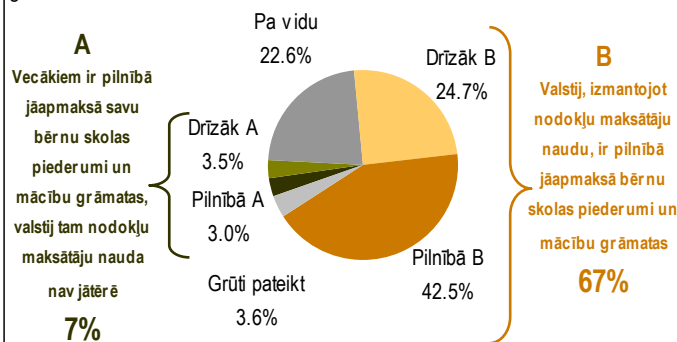
Nedaudz vairāk kā 2/3 Latvijas iedzīvotāju (67%) uzskata, ka par bērnu skolas piederumiem un mācību grāmatām ir jāmaksā valstij, izmantojot nodokļu maksātāju naudu, tai skaitā 43% domā, ka tas ir „pilnībā” valsts pienākums.

Nedaudz retāk iedzīvotāji domājuši, ka valstij ir jāapmaksā arī bērnu ārpusklasses nodarbības un pulciņi (51%, tai skaitā 31% - ka tas „pilnībā” jādara valstij).

Vecāku finansiālā atbildība atzīmēta retāk – attiecīgi tikai 7% domāja, ka vecākiem ir pilnīgi vai daļēji jāapmaksā savu bērnu skolas piederumi un mācību grāmatas, bet 18% uzskatīja, ka vecāki ir atbildīgi par bērnu ārpusklasses nodarbību un pulciņu apmeklēšanas finansēšanu.

Atbildīgais par skolas piederumu un mācību grāmatu finansēšanu

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jāmaksā par bērnu skolas piederumiem un mācību grāmatām?"

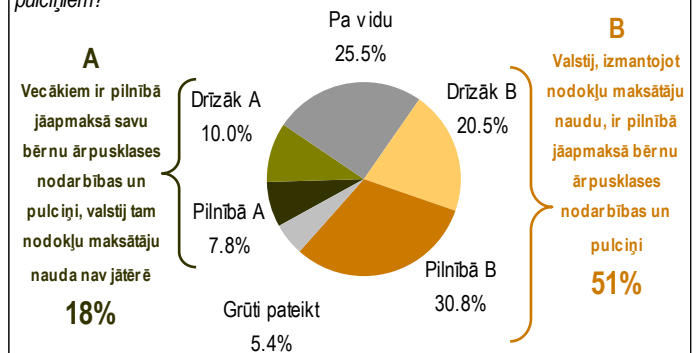

Bāze: visi respondenti, n=1002

SKDS dati

Atbildīgais par ārpusklasses nodarbību un pulciņu finansēšanu

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jāmaksā par bērnu ārpusklasses nodarbībām un pulciņiem?"

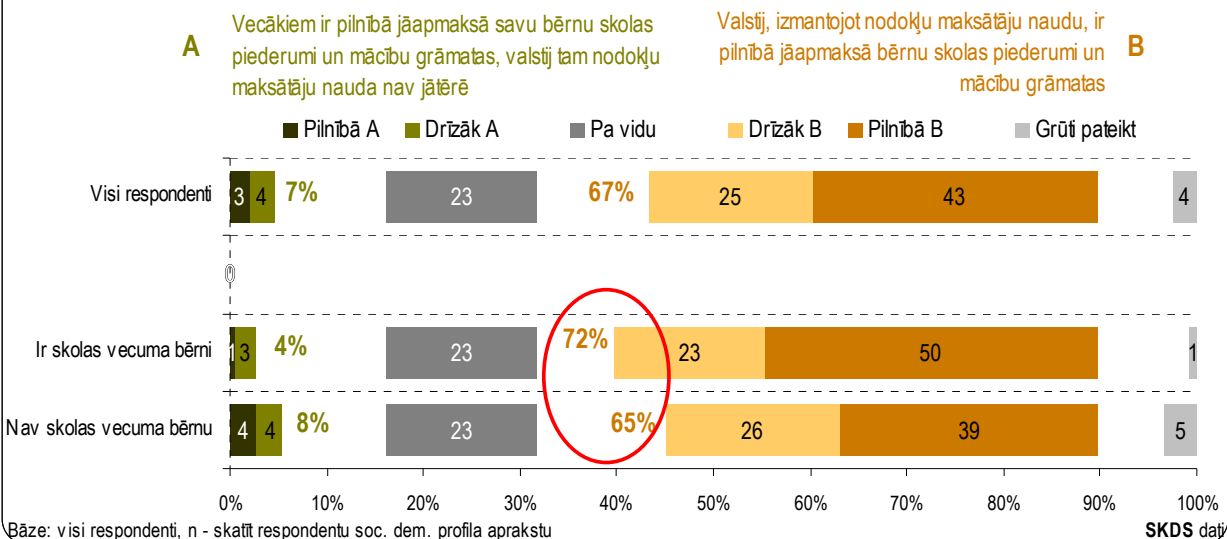
Bāze: visi respondenti, n=1002

SKDS dati

Dati par atbildēm atkarībā no tā, vai respondentu ģimenē ir skolas vecuma bērni, liecina, ka aptaujātie, kuriem ir bērni, biežāk nekā caurmērā uzskatījuši, ka par minētajām pozīcijām galvenajam finansētājam ir jābūt valstij: 72% to norādīja par bērnu skolas piederumu un mācību grāmatu finansēšanu, un 57% - par ārpusklasses nodarbību un pulciņu apmeklēšanu.

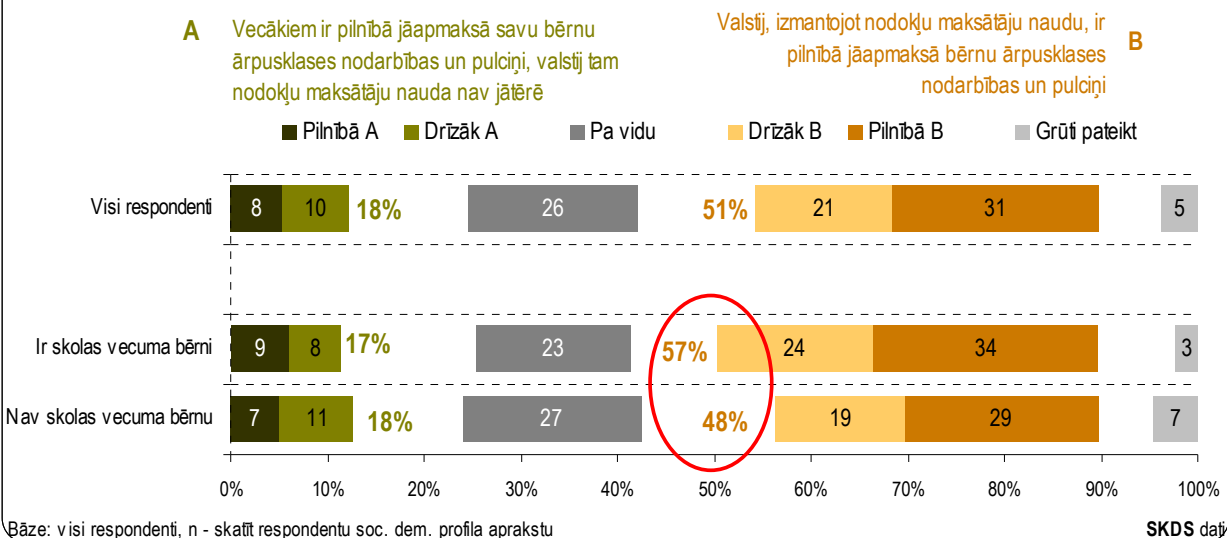
Atbildīgais par skolas piederumu un mācību grāmatu finansēšanu / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jāmaksā par bērnu skolas piederumiem un mācību grāmatām?"

Atbildīgais par ārpusklasses nodarbību un pulciņu finansēšanu / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jāmaksā par bērnu ārpusklasses nodarbībām un pulciņiem?"

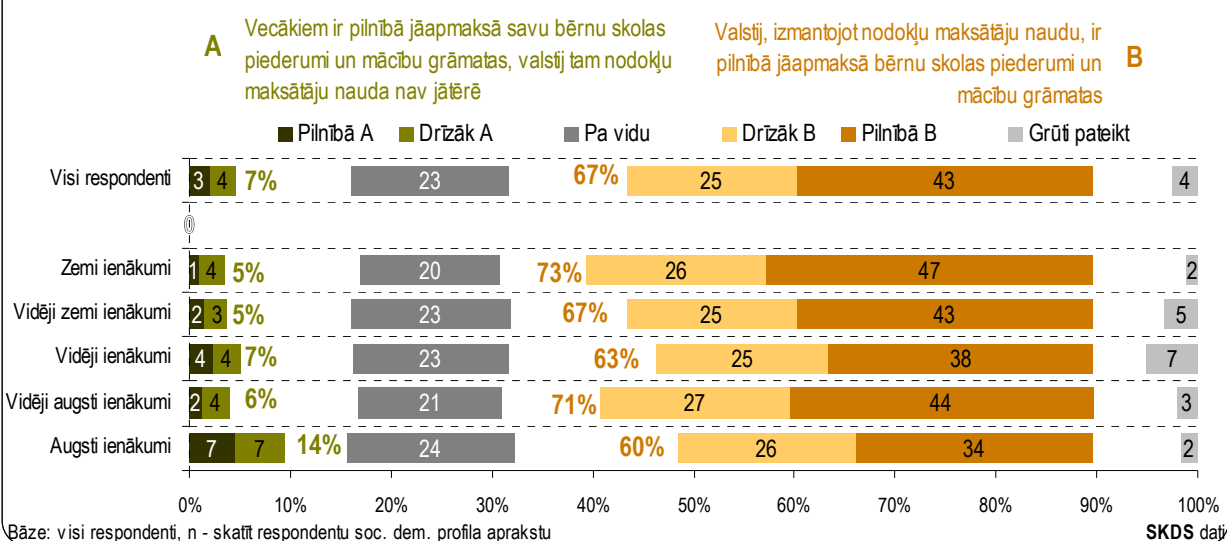

Savukārt dati par atbildēm atkarībā no ienākumu līmeņa liecina, ka visās ienākumu grupās (kvintilēs) visbiežāk respondenti par galveno finansētāju visbiežāk uzskatījuši valsti – jautājumā par skolas piederumu un mācību grāmatu finansēšanu tā domāja no 60% līdz pat 73% iedzīvotāju, savukārt par bērnu ārpusklasses nodarbībām un pulciņiem: no 48% līdz 55%.

Tiesa, jāpiebilst, ka grupā ar augstiem ienākumiem salīdzinoši bieži iedzīvotāji arī uzskatījuši, ka par bērnu ārpusklasses nodarbībām un pulciņiem būtu jāmaksā vecākiem (34%). To, ka vecākiem ir jāapmaksā savu bērnu skolas piederumi un mācību grāmatas, norādīja tikai 14% respondentu ar augstiem ienākumiem, bet arī tas ir biežāk nekā grupās ar zemāku ienākumu līmeni.

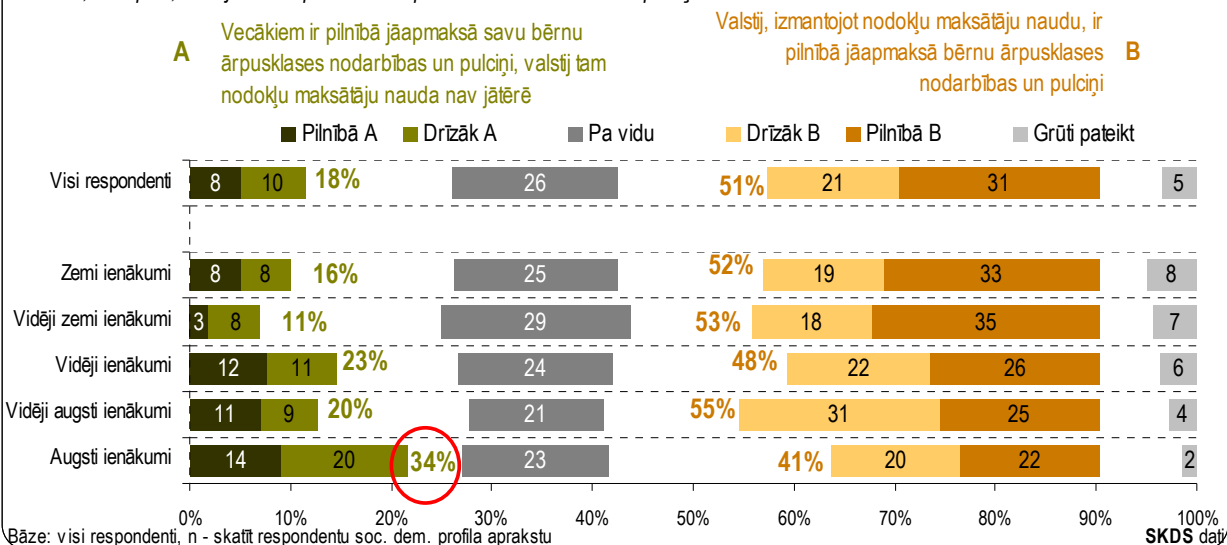
Atbildīgais par skolas piederumu un mācību grāmatu finansēšanu / atbildes atkarībā no ienākumu līmeņa

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jāmaksā par bērnu skolas piederumiem un mācību grāmatām?"

Atbildīgais par ārpusklasses nodarbību un pulciņu finansēšanu / atbildes atkarībā no ienākumu līmeņa

Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jāmaksā par bērnu ārpusklasses nodarbībām un pulciņiem?"

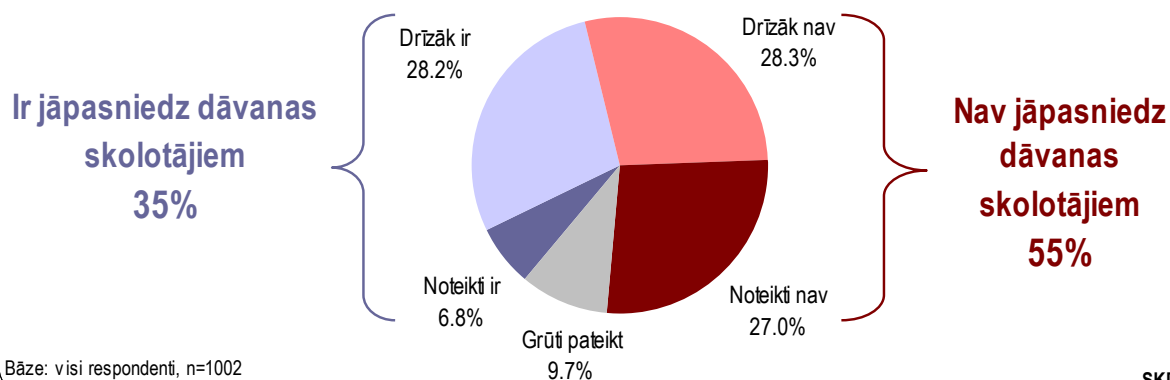

Vērtējot, vai bērniem un to vecākiem būtu jāpasniedz dāvanas skolotājiem, piemēram, dzimšanas dienā, Ziemassvētkos u.tml., vairāk nekā puse aptaujāto uzskatīja, ka šādas dāvanas nav jāpasniedz (55%).

Dāvanas skolotājiem atbalstīja 35% iedzīvotāju. Starp tiem, kuriem ir skolas vecuma bērni, tā uzskatīja 37%, bet līdzīgi kā sabiedrībā kopumā vairākums bija pretējās domās - ka dāvanas skolotājiem nav jāpasniedz (55%).

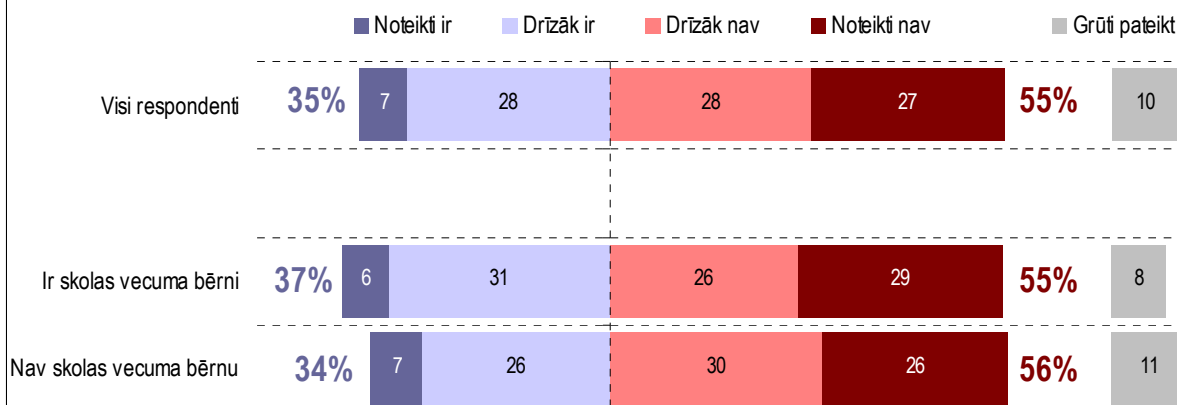
Uzskati par dāvanu pasniegšanu skolotājiem svētkos

Q: "Vai, Jūsaprāt, bērniem un to vecākiem ir skolotājiem jādāvina dāvanas (piemēram, dzimšanas dienās, Ziemassvētkos u.tml.)?"

Uzskati par dāvanu pasniegšanu skolotājiem svētkos / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Vai, Jūsaprāt, bērniem un to vecākiem ir skolotājiem jādāvina dāvanas (piemēram, dzimšanas dienās, Ziemassvētkos u.tml.)?"

3. Pamatskolas un vidusskolas izglītības satura prioritātes

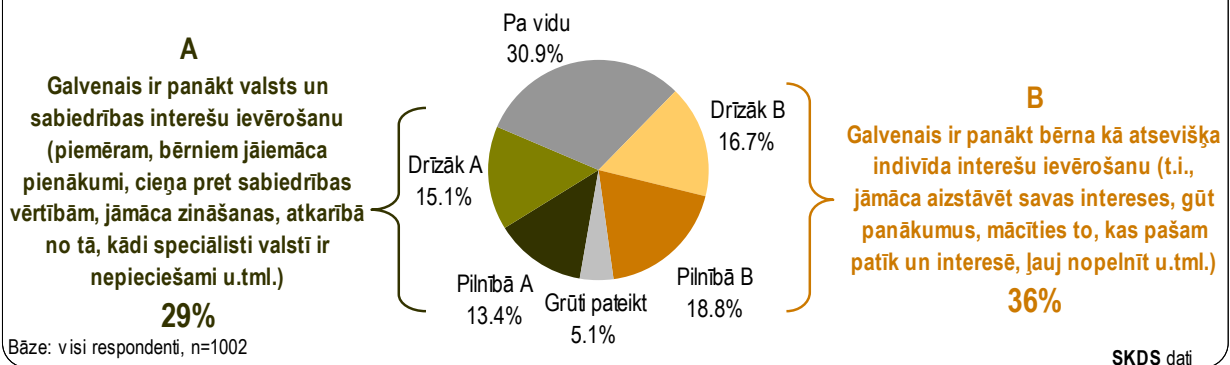
Pētījuma ietvaros respondentiem tika uzdoti jautājumi par pamata un vidējās izglītības saturu – par programmā obligāti iekļaujamiem mācību priekšmetiem, praktisko iemaņu mācīšanu zēniem un meitenēm, kristīgās mācības apgušanu, patriotisma mācīšanu skolās, kā arī kam izglītības saturā būtu jābūt prioritātei – sabiedrības interešu ievērošanai vai bērna kā atsevišķa indivīda interešu uzsvēršanai.

Kā liecina pētījuma dati, 36% iedzīvotāju uzskata, ka pamata un vidējās izglītības saturā galvenais ir panākt bērna kā atsevišķa indivīda interešu ievērošanu, t.i., būtu jāamāca aizstāvēt savas intereses, gūt panākumus, mācīties to, kas pašam patīk un interesē, ļauj nopelnīt u.tml.

Retāk aizstāvēts pretējs viedoklis – 29% domāja, ka galvenais ir panākt valsts un sabiedrības interešu ievērošanu, piemēram, bērniem jāiemāca pienākumi, cieņa pret sabiedrības vērtībām, jāamāca zināšanas, atkarībā no tā, kādi speciālisti valstī ir nepieciešami u.tml.

Pamata un vidējās izglītības satura prioritātes

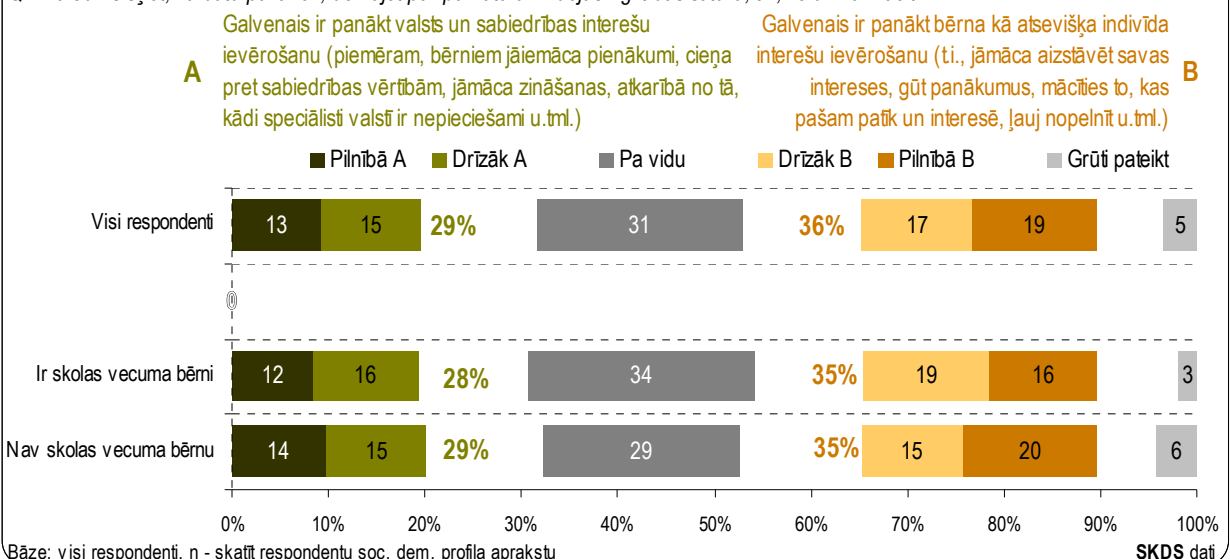
Q: "Kā Jums šķiet, kā būtu pareizāk, domājot par pamata un vidējās izglītības saturu, t.i., ko un kā mācīt?"

Arī respondenti, kuru ģimenē ir skolas vecuma bērni, pauda līdzīgu viedokli – uzskats, ka galvenais ir mācīt to, kas ir saistīts ar bērna interesēm, ir pārstāvēts biežāk (35%) nekā uzskats, ka galvenais ir valsts un sabiedrības intereses (28%).

Pamata un vidējās izglītības satura prioritātes / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Kā Jums šķiet, kā būtu pareizāk, domājot par pamata un vidējās izglītības saturu, t.i., ko un kā mācīt?"

3.1. Pamatskolas izglītības saturā iekļaujamie priekšmeti

Lūgti atbildēt uz jautājumu, kādas prasmes un mācību priekšmeti bērniem pamatskolā būtu jāamāca, iedzīvotāji visbiežāk uzskatījuši, ka bērniem ir „noteikti” jāamāca angļu valoda (80%) un sports/fizikultūra (77%).

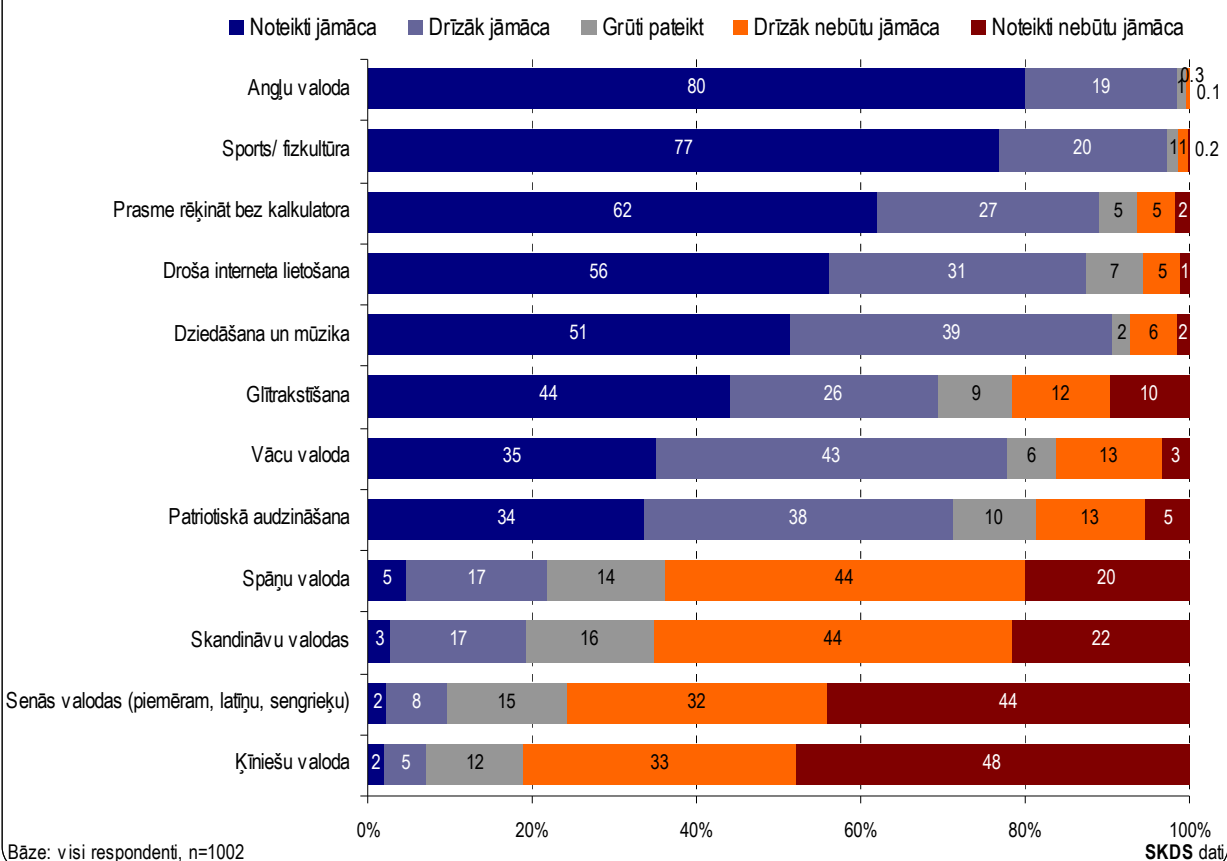
Vairāk nekā puse iedzīvotāju arī uzskatījuši, ka pamatskolā ir noteikti jāamāca prasme rēķināt bez kalkulatora (62%), droša interneta lietošana (56%), kā arī dziedāšana un mūzika (51%).

Vācu valoda kā obligāti apgūstams priekšmets atzīmēta retāk (35%) nekā angļu valoda, bet citas valodas par prioritārām uzskatītas vēl retāk: spāņu valodu par obligāti apgūstamu uzskatīja tikai 5%, skandināvu valodas - 3%, senās valodas, piemēram, latīņu un sengrieķu – 2%, ķīniešu valodu – 2%.

Interesanti, ka salīdzinoši bieži par obligāti apgūstamu prasmi uzskatīta glītrakstīšana – viedokli, ka tā ir „noteikti” jāamāca pamatskolā, pauda 44% respondentu. To, ka ir noteikti jāamāca patriotiskā audzināšana, atzīmēja 34% respondentu.

Pamatskolas izglītības saturā iekļaujamie priekšmeti un prasmes

Q: "Domājot par izglītības saturu, vai, Jūsaprāt, bērniem pamatskolā (1.-9.klase) šādi priekšmeti un prasmes būtu noteikti jāamāca, drīzāk jāamāca, drīzāk nebūtu jāamāca, noteikti nebūtu jāamāca?"

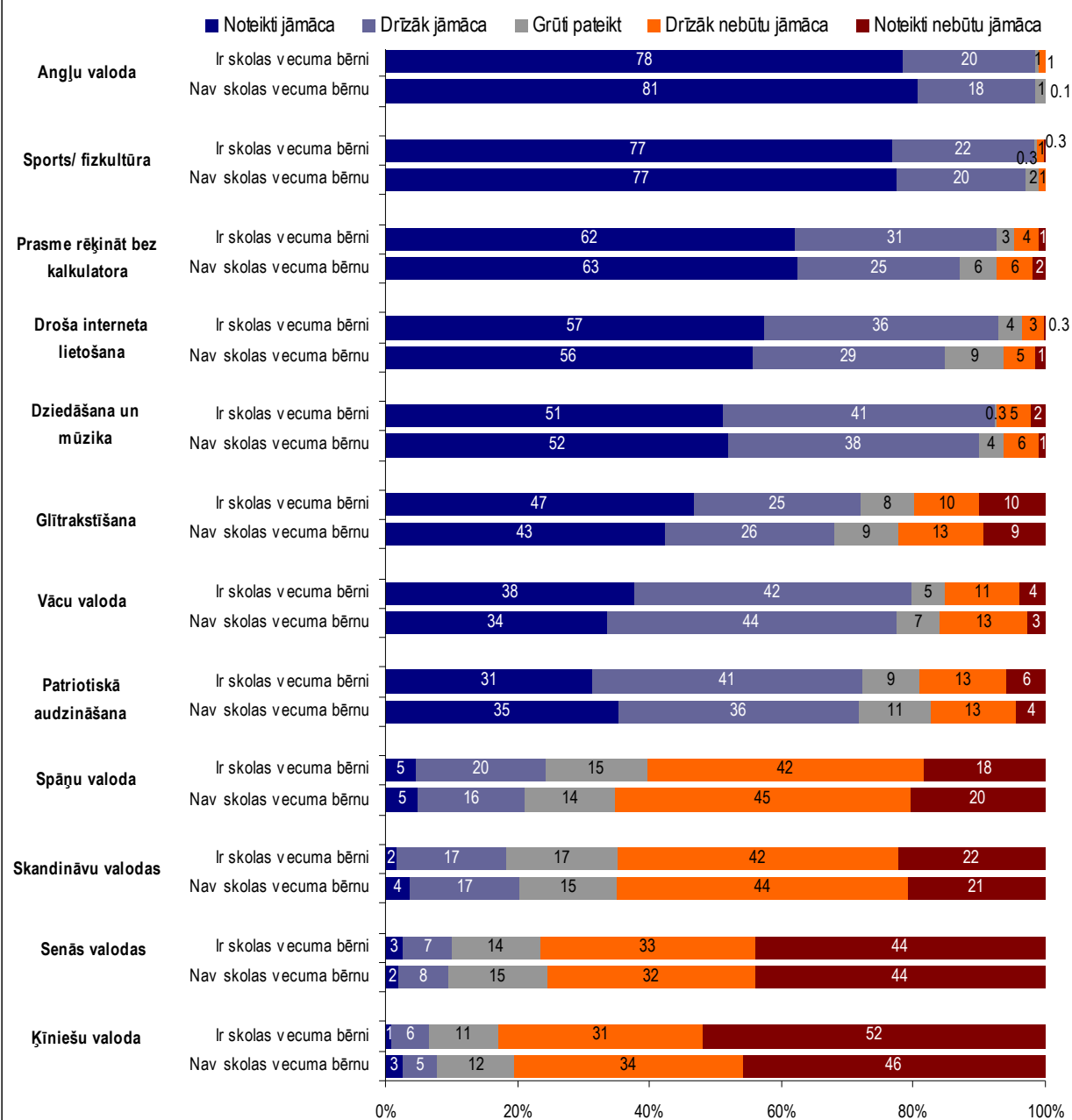

Arī iedzīvotāji, kuru ģimenē ir skolas vecuma bērni, visbiežāk uzskatījuši, ka pamatskolā ir jā māca angļu valoda (78%) un sports/fizikultūra (77%). Savukārt visbiežāk to, ka attiecīgais priekšmets nebūtu jā māca, respondenti norādījuši par ķīniešu valodu – 52% respondentu, kuriem ir skolas vecuma bērni, uzskatīja, ka tā „noteikti nebūtu jā māca”.

Pamatskolas izglītības saturā iekļaujamie priekšmeti un prasmes / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Domājot par izglītības saturu, vai, Jūsaprāt, bērniem pamatskolā (1.-9.klase) šādi priekšmeti un prasmes būtu noteikti jā māca, drīzāk jā māca, drīzāk nebūtu jā māca, noteikti nebūtu jā māca?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

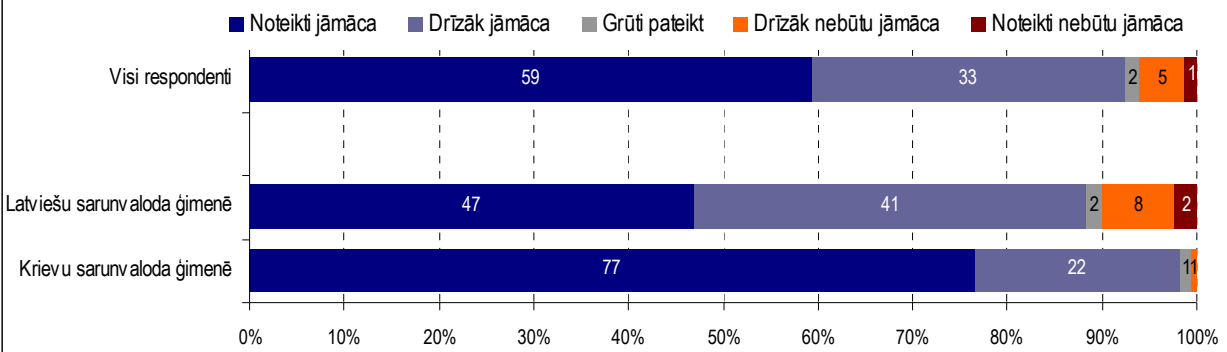
Ja salīdzina iedzīvotāju uzskatus par krievu valodas iekļaušanu pamatskolas izglītības saturā, vērojamas būtiskas atšķirības atkarībā no sarunvalodas ģimenē.

Starp iedzīvotājiem ar latviešu sarunvalodu ģimenē viedokli, ka pamatskolā ir „noteikti jā māca” krievu valoda, minēja 47% respondentu. Par angļu valodu tas tika minētas ievērojami biežāk (76%), bet par pārējām aptaujā minētajām valodām (vācu, spāņu, skandināvu, ķīniešu un senās valodas) – retāk. To, ka ir noteikti jā māca vācu valoda, norādīja 32% aptaujātie ar latviešu sarunvalodu, bet par pārējām valodām – ne vairāk kā 5%.

Kaut arī iedzīvotāji ar krievu valodu ievērojami biežāk nekā caurmērā pauduši viedokli, ka pamatskolā ir „noteikti jā māca” krievu valoda (77%), interesanti, ka angļu valodu arī krievvalodīgie biežāk uzskatījuši par obligāti mācāmu nekā krievu valodu (85%). Trešā prioritārākā valoda starp krievvalodīgajiem bija vācu valoda – 40% uzskatīja, ka tā ir „noteikti jā māca”, bet citas valodas, līdzīgi kā iedzīvotāji ar latviešu sarunvalodu, krievvalodīgie ievērojami retāk uzskatījuši par obligāti pasniedzamām (līdz 5%).

Krievu valodas iekļaušana pamatskolas izglītības saturā / atbildes atkarībā no sarunvalodas ģimenē

Q: "Domājot par izglītības saturu, vai, Jūsaprāt, bērniem pamatskolā (1.-9.klase) šādi priekšmeti un prasmes būtu noteikti jā māca, drīzāk jā māca, drīzāk nebūtu jā māca, noteikti nebūtu jā māca?" / KRIEVU VALODA

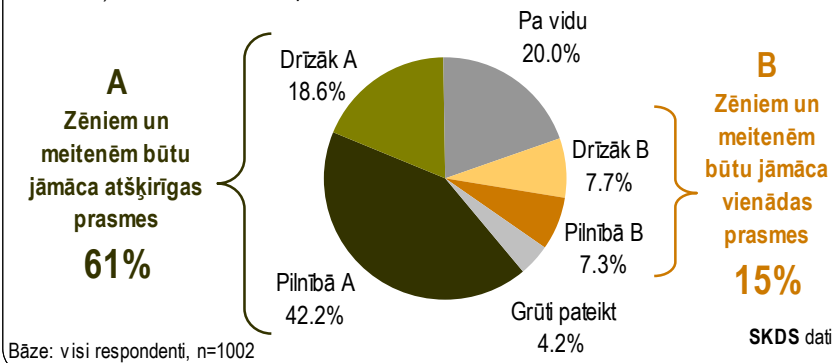
Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

3.2. Praktisko iemaņu mācīšana

Praktisko iemaņu mācīšana atkarībā no dzimuma

Q: "Domājot par praktisko iemaņu mācīšanu vai, Jūsaprāt, zēniem un meitenēm būtu jā mācā atšķirīgas prasmes (piemēram, darbmācībā zēniem zāgēt un naglot, bet meitenēm - šūt un adīt) vai visiem vienādas prasmes?"

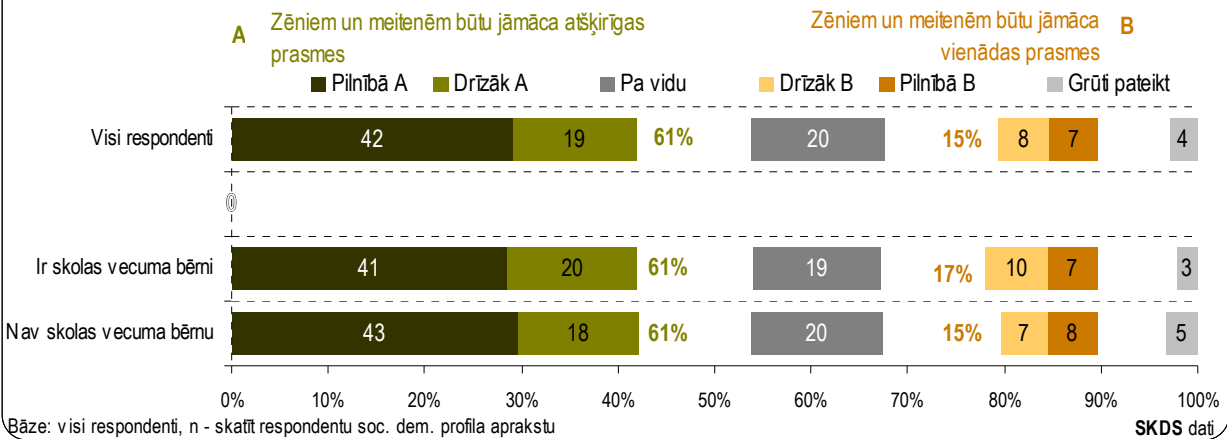
Saskaņā ar pētījuma datiem sabiedrībā kopumā visbiežāk tiek atbalstīts uzskats, ka zēniem un meitenēm būtu jā mācā atšķirīgas prasmes, piemēram, zēniem - zāgēt un naglot, bet meitenēm - šūt un adīt (61%), t.sk. 42% bija par to „pilnībā” pārliecināti.

Tikai 15% sabiedrības domā, ka zēniem un meitenēm skolā būtu jā mācā vienādas prasmes.

Interesanti, ka arī atbildes atkarībā no dzimuma būtiski neatšķiras – kaut arī sievietes nedaudz biežāk (17%) nekā vīrieši (13%) domājušas, ka zēniem un meitenēm būtu jā mācā vienādas prasmes, abās grupās ir vienlīdz augsts to respondentu īpatsvars, kuri domā, ka būtu jā mācā atšķirīgas prasmes (61%).

Praktisko iemaņu mācīšana atkarībā no dzimuma / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

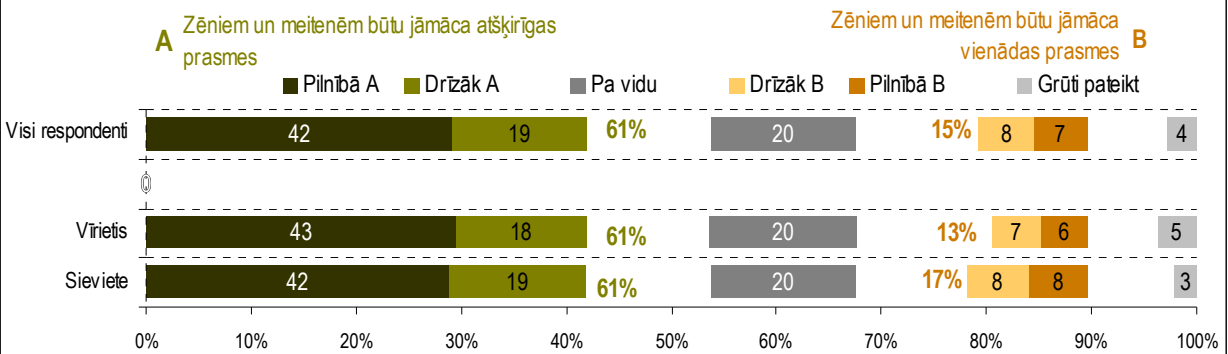
Q: "Domājot par praktisko iemaņu mācīšanu vai, Jūsaprāt, zēniem un meitenēm būtu jā mācā atšķirīgas prasmes (piemēram, darbmācībā zēniem zāgēt un naglot, bet meitenēm - šūt un adīt) vai visiem vienādas prasmes?"

Arī tie, kuru ģimenē ir skolas vecuma bērni, visbiežāk piekrituši uzskatam, ka zēniem un meitenēm būtu jā mācā atšķirīgas prasmes (61%).

Praktisko iemaņu mācīšana atkarībā no dzimuma / atbildes atkarībā no dzimuma

Q: "Domājot par praktisko iemaņu mācīšanu vai, Jūsaprāt, zēniem un meitenēm būtu jāmāca atšķirīgas prasmes (piemēram, darbmācībā zēniem zāģēt un naglot, bet meitenēm - šūt un adīt) vai visiem vienādas prasmes?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

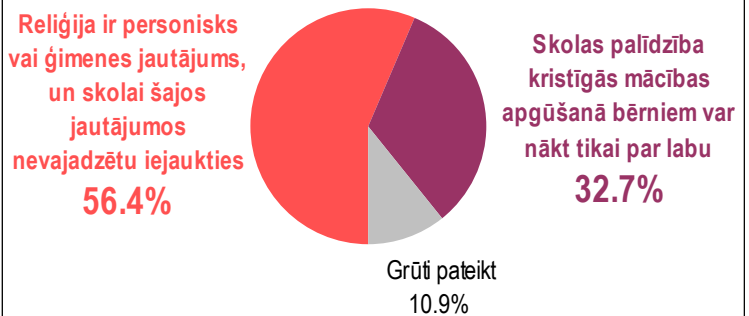
3.3. Kristīgās mācības apgūšana

Aptaujas ietvaros tika noskaidrots arī iedzīvotāju viedoklis par kristīgās mācības apgūšanu skolās.

Pētījuma dati liecina, ka vairāk nekā puse iedzīvotāju (56%) domā, ka reliģija ir personisks vai ģimenes jautājums un skolai tajā nevajadzētu jaukties. Aptuveni 1/3 savukārt domā, ka skolas palīdzība kristīgās mācības apgūšanā bērniem var nākt tikai par labu (33%).

Kristīgās mācības apgūšana

Q: "Kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?"

Bāze: visi respondenti, n=1002

SKDS dati

Jāpiebilst, ka iedzīvotāji, kuru ģimenē ir skolas vecuma bērni, nedaudz biežāk kā tie, kam bērnu nav, piekrituši uzskatam, ka kristīgas mācības apgūšana skolās ir pozitīvi vērtējama: tā domāja 35% respondentu, kuru ģimenē ir bērni, un 32% no tiem, kuriem nav skolas vecuma bērnu.

Tiesa, abās grupās biežāk atbalstīts viedoklis, ka reliģija ir personisks un ģimenes jautājums, kurā skolai nevajadzētu jaukties (55% un 57%).

Kristīgās mācības apgūšana / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

3.4. Ziedošanās valsts labā

Ziedošanās valsts labā

Q: "Vai skolām būtu jāņem bērņus atdot dzīvību par Latviju?"

Būtu
16.9%

Grūti pateikt
21.9%

Nebūtu
61.1%

Bāze: visi respondenti, n=1002

SKDS dati

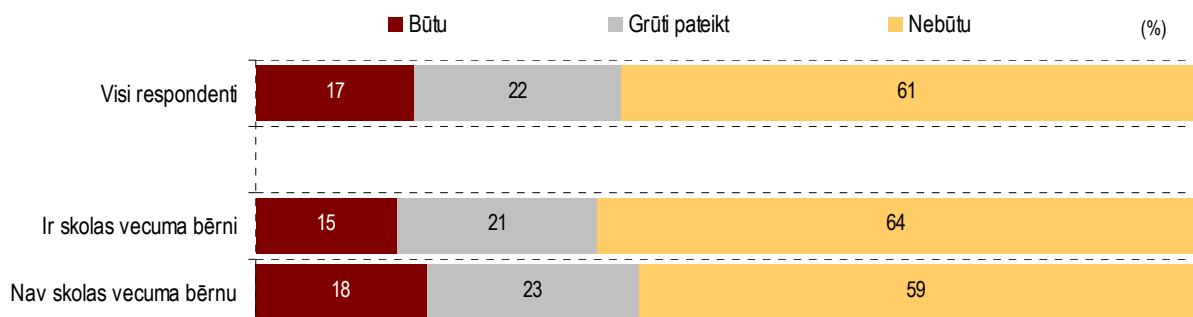
Kā jau iepriekš minēts, kopumā 72% iedzīvotāju uzskatīja, ka pamatskolā (1.-9.klasē) būtu jāņem patriotiskā audzināšana, tai skaitā 34% domāja, ka tā ir „noteikti jāņem”. Aptaujas ietvaros respondentiem lūdza paust arī savu viedokli, vai skolām būtu jāņem bērņus atdot dzīvību par Latviju, vairākums aptaujāto atbildēja noraidoši (61%). Tikai 17% domāja, ka tas būtu jāņem.

Jāpiebilst, ka iedzīvotāji, kuru ģimenē ir skolas vecuma bērņi, biežāk nekā caurmērā uzskatījuši, ka bērņi nav jāņem atdot dzīvību par Latviju (64%).

Savukārt atbildes atkarībā no sarunvalodas ģimenē liecina, ka iedzīvotāji ar latviešu sarunvalodu ģimenē biežāk nekā tie, kuri ģimenē sarunājas krievu valodā, uzskatījuši, ka bērņiem ir jāņem atdot dzīvību par Latviju – attiecīgi 20% un 13%.

Ziedošanās valsts labā / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērņi

Q: "Vai skolām būtu jāņem bērņus atdot dzīvību par Latviju?"

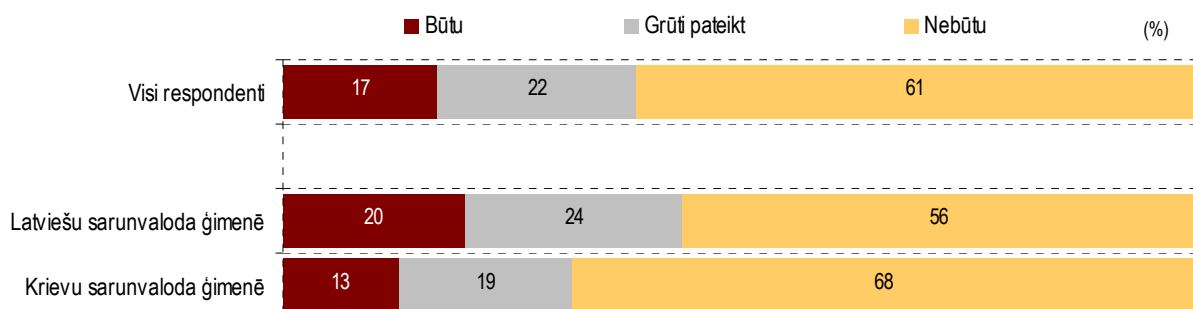

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Ziedošanās valsts labā / atbildes atkarībā no sarunvalodas ģimenē

Q: "Vai skolām būtu jāņem bērņus atdot dzīvību par Latviju?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

3.5. Prioritārais ārpuskolas izglītības virziens

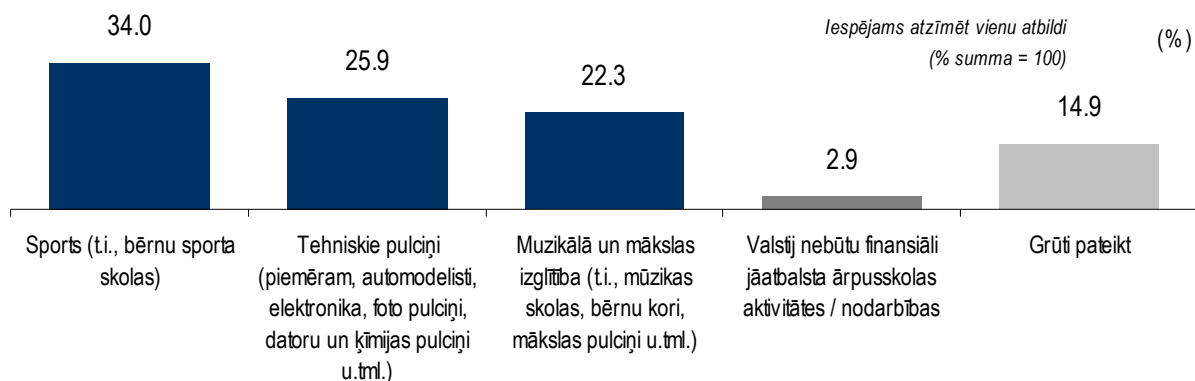
Lai noskaidrotu iedzīvotāju uzskatus par to, kurš no ārpuskolas izglītības virzieniem – sports, tehniskie pulciņi vai muzikālā un mākslas izglītība – viņiem šķiet prioritārs, aptaujas ietvaros iedzīvotājiem lūdza atbildēt uz jautājumu, kuru no tiem, viņuprāt, valstij būtu jāatbalsta visvairāk, t.i., jādod vislielākais finansējums.

Pētījuma rezultāti liecina, ka visbiežāk iedzīvotāji uzskatījuši, ka valstij ir visvairāk jāatbalsta sports (34%). Otrs biežāk minētais virziens bija tehniskie pulciņi, ko atzīmēja 26%, bet visretāk iedzīvotāji uzskatījuši, ka vislielākais valsts finansējums ir jāpiešķir muzikālajai un mākslas izglītībai (22%). Tiesa, iedzīvotāji, kuriem ir skolas vecuma bērni ģimenē, biežāk uzskatījuši, ka valstij ir visvairāk jāatbalsta tieši muzikālā un mākslas izglītība – ja starp visiem iedzīvotājiem tā bija visretāk atzīmētā nozare, tad starp tiem, kuriem ir bērni, otrā (27%). Vispopulārākā joma gan starp tiem, kuriem ir bērni, gan starp tiem, kuru ģimenē skolas vecuma bērnu nav, visbiežāk tika pausta viedoklis, ka valstij vislielākais finansējums jāpiešķir sportam (34%).

Jāpiebilst, ka kopumā iedzīvotāji atbalsta to, ka valstij ir finansiāli jāatbalsta bērnu ārpuskolas izglītība – tikai 3% pauda viedokli, ka valstij tā nebūtu finansiāli jāatbalsta.

Prioritārais ārpuskolas izglītības virziens

Q: "Lūdzu, atzīmējiet, kurš no šiem bērnu ārpuskolas izglītības virzieniem, Jūsaprāt, valstij būtu vairāk jāatbalsta (t.i., jādod vislielākais finansējums)?"

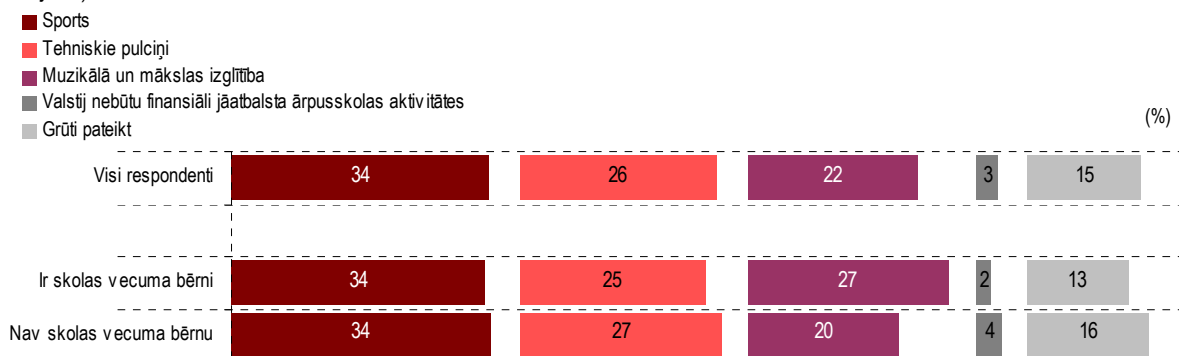

Bāze: visi respondenti, n=1002

SKDS dati

Prioritārais ārpuskolas izglītības virziens / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Lūdzu, atzīmējiet, kurš no šiem bērnu ārpuskolas izglītības virzieniem, Jūsaprāt, valstij būtu vairāk jāatbalsta (t.i., jādod vislielākais finansējums)?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

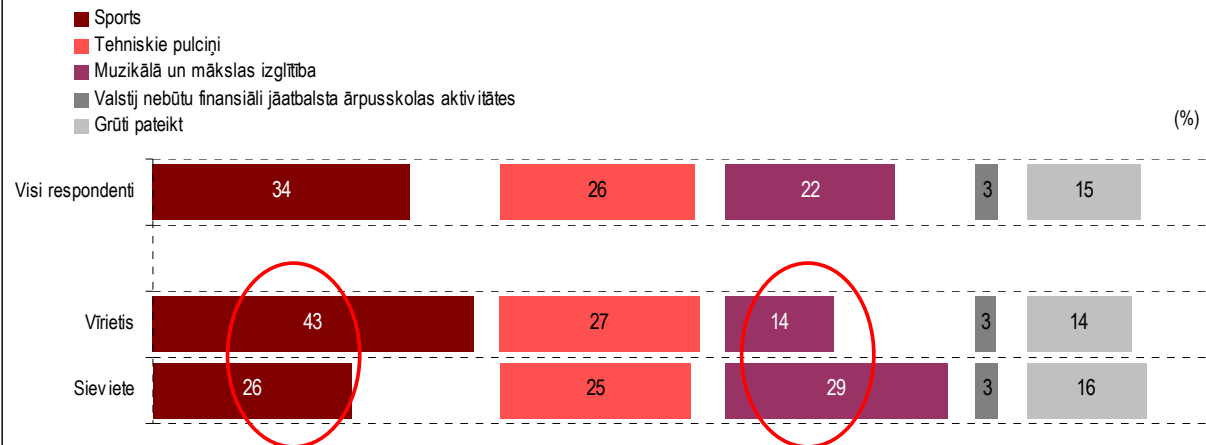
SKDS dati

Ir vērojamas atšķirības iedzīvotāju uzskatos atkarībā no dzimuma. Vīrieši ievērojami biežāk pauduši viedokli, ka vislielākais valsts finansējums būtu jāpiešķir sportam (vīrieši: 43%, sievietes 26%). Arī viedokli, ka valstij būtu jāpiešķir vislielākais finansējums tehniskajam novirzienam, vīrieši pauda nedaudz biežāk nekā sievietes (27% un 25%).

Savukārt muzikālo un mākslas izglītību biežāk atbalstījušas sievietes (vīrieši: 14%, sievietes: 29%).

Prioritārais ārpuskolas izglītības virziens / atbildes atkarībā no dzimuma

Q: "Lūdzu, atzīmējiet, kurš no šiem bērnu ārpuskolas izglītības virzieniem, Jūsaprāt, valstij būtu vairāk jāatbalsta (t.i., jādod vislielākais finansējums)?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

4. Mācību procesa vērtējums

Pētījuma ietvaros aptaujas dalībniekus lūdza izteikties arī par vairākiem mācību procesa aspektiem – vēlamajām izglītošanas metodēm, satura un metožu centralizētu regulēšanu un mācību gada ilgumu.

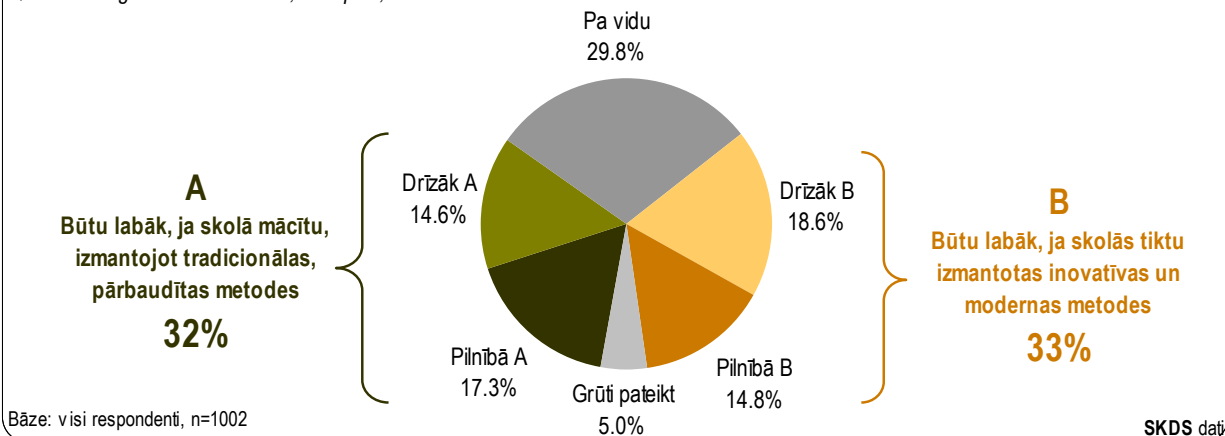
Pētījuma dati liecina, ka starp iedzīvotājiem nav vērojama vienprātība par to, kādas izglītošanas metodes skolās būtu vēlams izmantot – 32% uzskata, ka būtu labāk, ja skolā mācītu, izmantojot tradicionālas, pārbaudītas metodes, bet 33% deva priekšroku inovatīvu un modernu metožu izmantošanai skolās.

Gandrīz tikpat bieži (30%) iedzīvotāji arī uzskatījuši, ka metodēm jābūt kombinētām (atbilde „pa vidu”).

Arī tie, kuru ģimenē ir skolas vecuma bērni gandrīz vienlīdz bieži ir atbalstījuši gan tradicionālo (33%), gan moderno (34%) metožu lietošanu skolās.

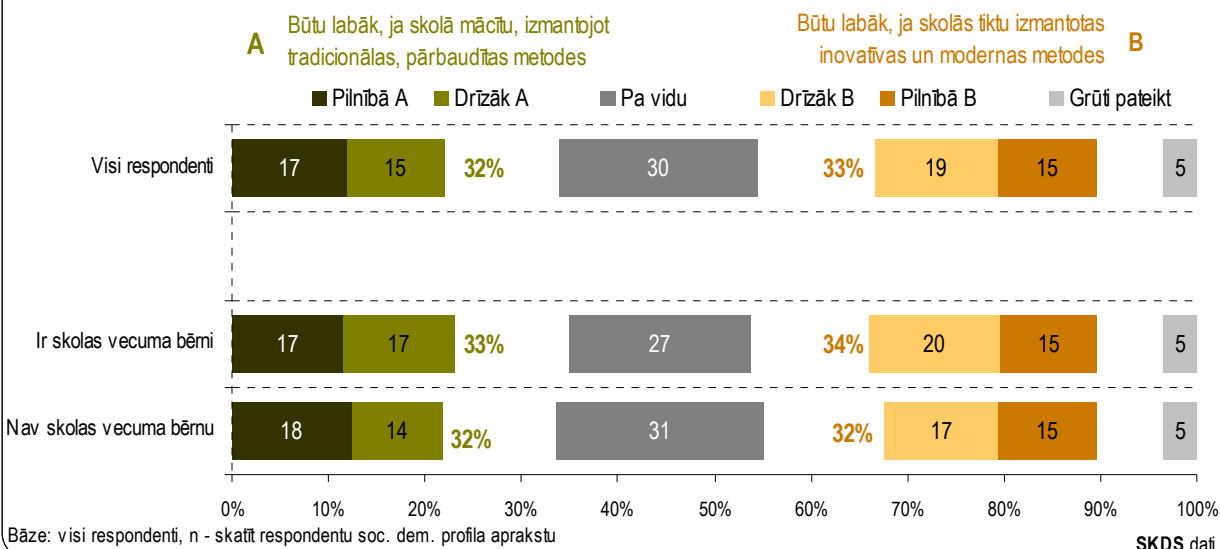
Izglītošanas metodes skolās

Q: "Kādas izglītošanas metodes, Jūsaprāt, būtu vēlams izmantot skolās?"

Izglītošanas metodes skolās / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Kādas izglītošanas metodes, Jūsaprāt, būtu vēlams izmantot skolās?"

Ņemot vērā pēdējā laikā publiskajā telpā izskanējušās diskusijas par skolu centralizāciju un brīvību pašām lemt par izglītības saturu, respondentiem tika jautāts viņu viedoklis arī šajā jautājumā.

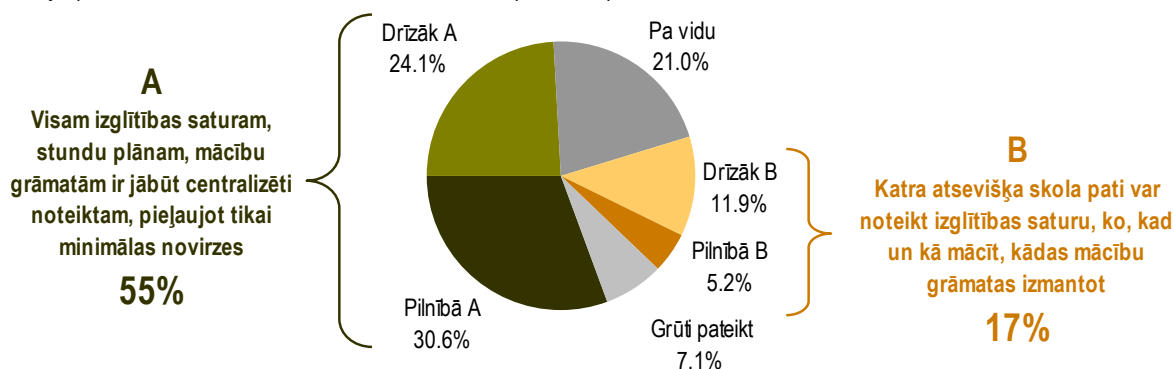
Kā liecina rezultāti, lielākā daļa aptaujāto vairāk atbalstījuši centralizāciju – kopumā 55% uzskatījuši, ka visam izglītības saturam, stundu plānam, mācību grāmatām ir jābūt centralizēti noteiktam, pieļaujot tikai minimālas novirzes, tai skaitā 31% piekrita tam „pilnībā”.

Tikai 17% iedzīvotāju par vēlamāku atzina modeli, ka katra atsevišķa skola pati var noteikt izglītības saturu, ko, kad un kā mācīt, kā arī kādas mācību grāmatas izmantot.

Starp tiem, kuriem ir skolas vecuma bērni, atbalsts skolu centralizācijai tika pausts nedaudz biežāk kā sabiedrībā kopumā – 58%, un tikai 16% no iedzīvotājiem ar skolas vecuma bērniem atbalstīja skolu tiesības pašām noteikt izglītības saturu.

Izglītības satura un mācību materiālu centralizēšana

Q: "Domājot par skolas lomu, nosakot ko un kā mācīt, kā, Jūsaprāt, būtu pareizāk?"

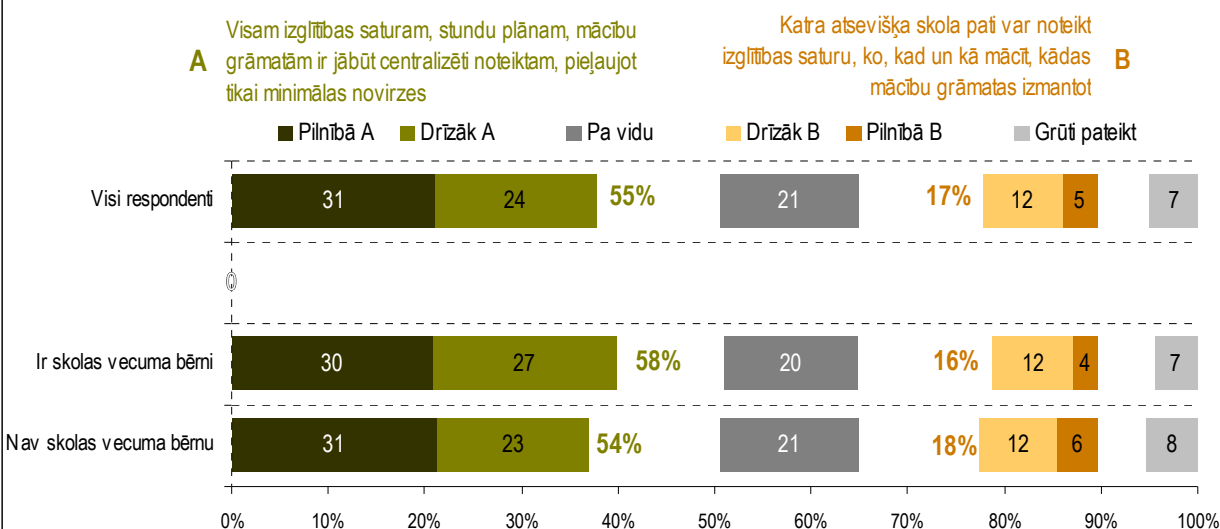

Bāze: visi respondenti, n=1002

SKDS dati

Izglītības satura un mācību materiālu centralizēšana / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Domājot par skolas lomu, nosakot ko un kā mācīt, kā, Jūsaprāt, būtu pareizāk?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

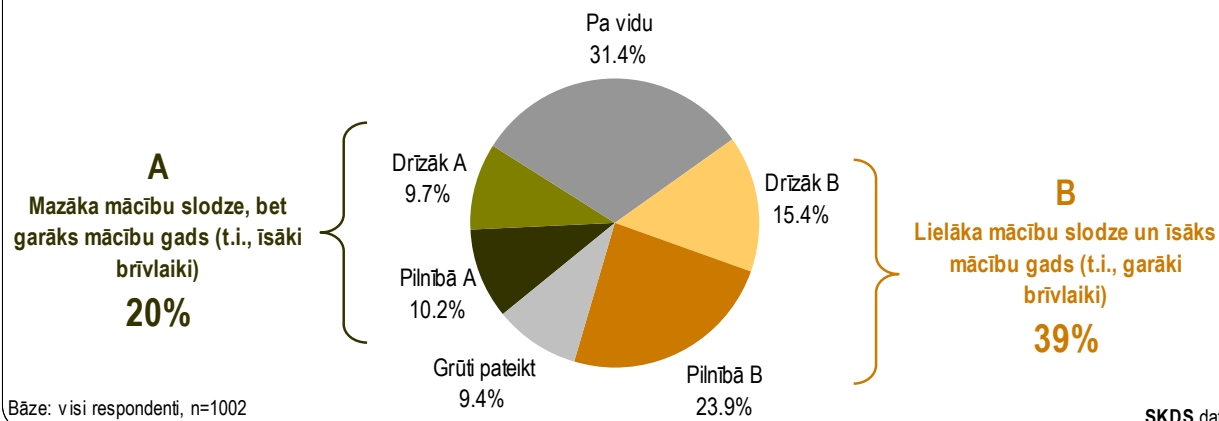
SKDS dati

Lūgti paust savu viedokli par citu sabiedrībā apspriestu tēmu – mācību gada ilgumu – iedzīvotāji biežāk (39%) atbalstījuši kārtību, ka ir labāka lielāka mācību slodze un īsāks mācību gads (t.i., garāki brīvlaiki). Retāk atbalstīts ierosinājums samazināt mācību slodzi un pagarināt mācību gadu, saīsinot brīvlaikus (20%).

Jānorāda, ka aptaujātie, kuru ģimenē ir skolas vecuma bērni, ievērojami biežāk atbalstījuši, ka skolās ir īsāks mācību gads un lielāka slodze (45%), nekā mācību gada pagarināšanu un mazāku slodzi (17%).

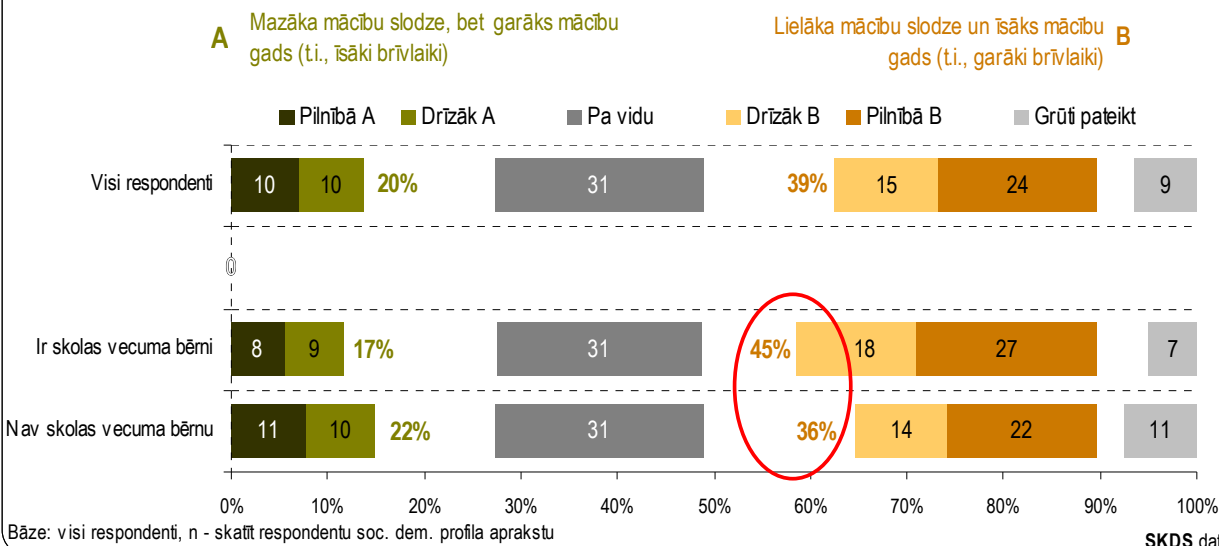
Mācību gada ilgums

Q: "Domājot par mācību gada ilgumu un skolēnu slodzi, kā, Jūsaprāt, būtu labāk?"

Mācību gada ilgums / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Domājot par mācību gada ilgumu un skolēnu slodzi, kā, Jūsaprāt, būtu labāk?"

5. Uzskati par padomju laika pamata izglītības sistēmu

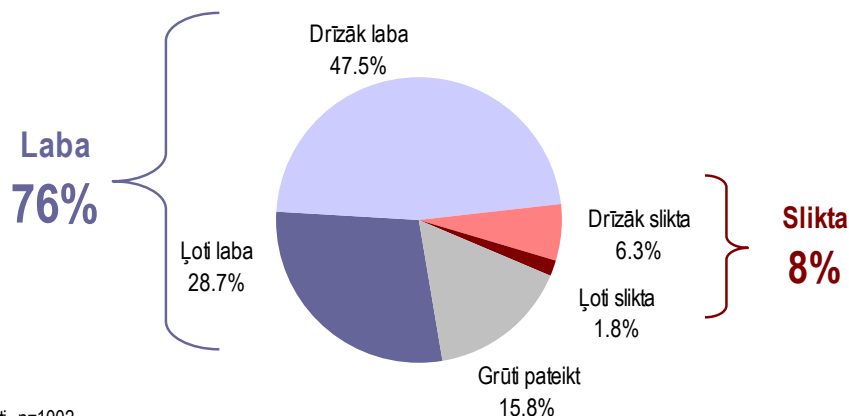
Aptaujas ietvaros iedzīvotājiem lūdza arī paust savu viedokli par padomju laika pamata izglītības sistēmu – vai, viņuprāt, tā bija laba vai slikta.

Kopumā 3/4 respondentu (76%) pauda atzinīgu vērtējumu par padomju laika pamata izglītības sistēmu, tai skaitā 29% atzīmēja, ka, viņuprāt, tā bija „ļoti laba”. Mazāk nekā 1/10 aptaujāto (8%) bija noskaņoti kritiski un padomju laika pamata izglītības sistēmu vērtēja kā sliktu.

Arī iedzīvotāji, kuru ģimenē ir skolas vecuma bērni, pārsvarā padomju laika pamata izglītības sistēmu vērtējuši atzinīgi (77%).

Uzskati par padomju laika pamata izglītības sistēmu

Q: "Kā Jūs novērtētu padomju laika pamata izglītības sistēmu (t.i., ko un kā mācīja)? Vai, Jūsuprāt, tā bija ..."

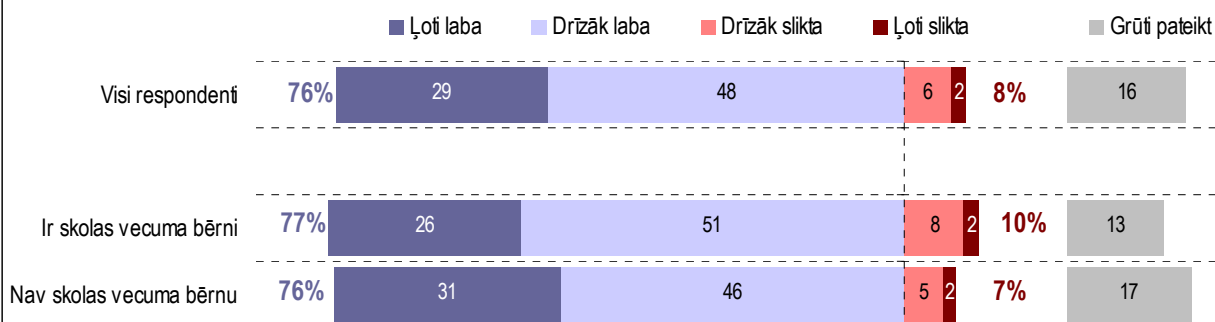

Bāze: visi respondenti, n=1002

SKDS dati

Uzskati par padomju laika pamata izglītības sistēmu / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Kā Jūs novērtētu padomju laika pamata izglītības sistēmu (t.i., ko un kā mācīja)? Vai, Jūsuprāt, tā bija ..."

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

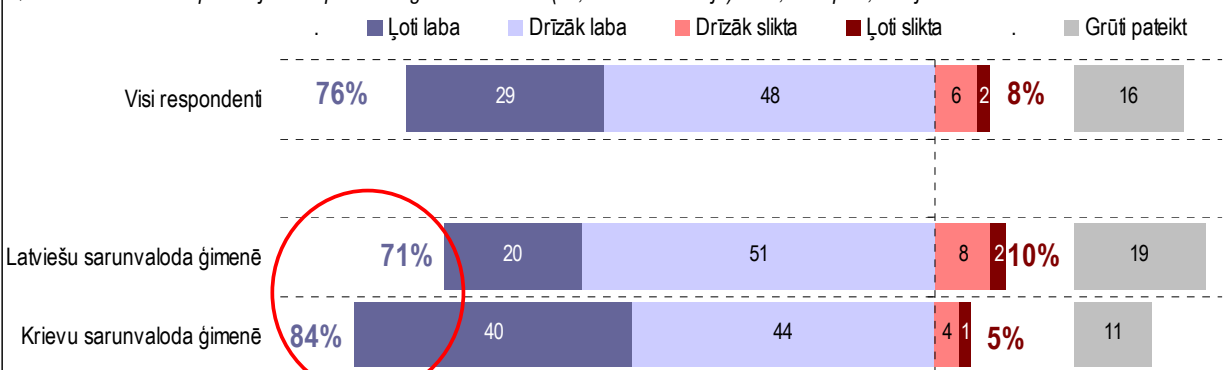
SKDS dati

Ja salīdzina iedzīvotāju uzskatus par padomju laika izglītības sistēmu atkarībā no sarunvalodas un vecuma, vērojamas būtiskas atšķirības.

Respondenti ar krievu sarunvalodu ir bijuši kopumā pozitīvāk noskaņoti nekā aptaujātie ar latviešu sarunvalodu ģimenē – ja starp krievvalodīgajiem kopumā 84% atzinīgi vērtēja padomju laika pamatskolas izglītības sistēmu, tai skaitā 40% to uzskatīja par „ļoti labu”, tad no respondentiem ar latviešu sarunvalodu tā domāja kopumā 71%, tai skaitā 20% atzīmēja, ka uzskata to par „ļoti labu”.

Uzskati par padomju laika pamata izglītības sistēmu / atbildes atkarībā no sarunvalodas ģimenē

Q: "Kā Jūs novērtētu padomju laika pamata izglītības sistēmu (t.i., ko un kā mācīja)? Vai, Jūsprāt, tā bija ..."

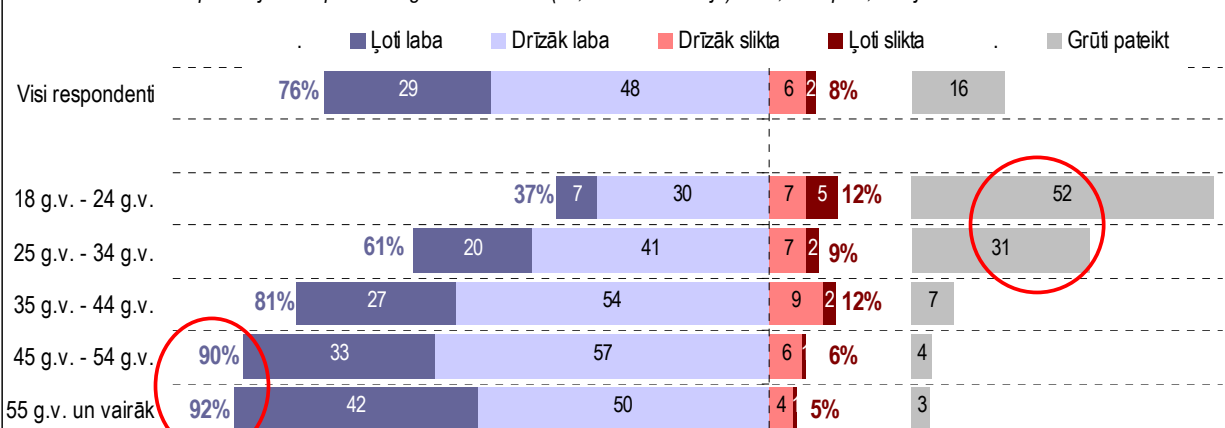
Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Jāuzsver, ka starp iedzīvotājiem, kuriem ir 45 gadi un vairāk, pozitīvu vērtējumu par padomju laika pamata izglītības sistēmu sniedza 9/10 aptaujāto. Retāk pozitīvs vērtējums sniegts jaunākās vecuma grupās, tiesa – grupā no 18 līdz 34 gadiem augstāks ir nevis negatīvo vērtējumu īpatsvars, bet gan to respondentu skaits, kuriem nebija viedokļa šajā jautājumā.

Uzskati par padomju laika pamata izglītības sistēmu / atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Kā Jūs novērtētu padomju laika pamata izglītības sistēmu (t.i., ko un kā mācīja)? Vai, Jūsprāt, tā bija ..."

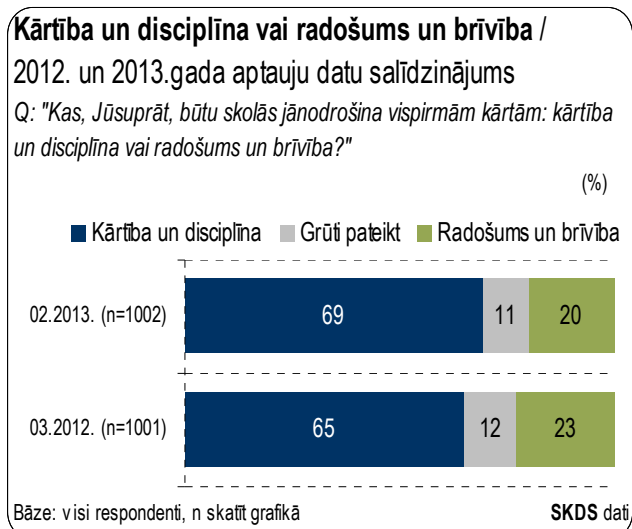
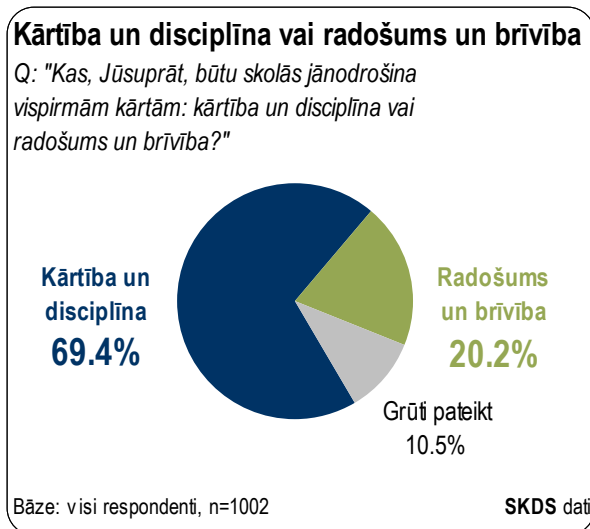
Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

6. Sabiedrības vēlmes par kārtības uzturēšanu skolās

Jau 2012.gada POPULARES pētījumā „Latvijas iedzīvotāju ideoloģiskais portrets” kā viens no indikatoriem tika izmantots iedzīvotāju uzskati par to, vai skolā būtu jāveicina radošums un brīvība vai prioritātei ir jābūt kārtībai un disciplīnai. 2013.gada pētījumā par iedzīvotāju uzskatiem ar izglītību saistītos jautājumos, priekšstati par vēlamo disciplīnu skolās un metodēm tās ieviešanai tika pētīti detalizētāk.

Analizējot pētījuma datus, jāsecina, ka, līdzīgi kā pirms gada, arī 2013.gadā vairākums uzskata, ka kārtība un disciplīna skolās ir svarīgāka (69%) par radošumu un brīvību (20%).

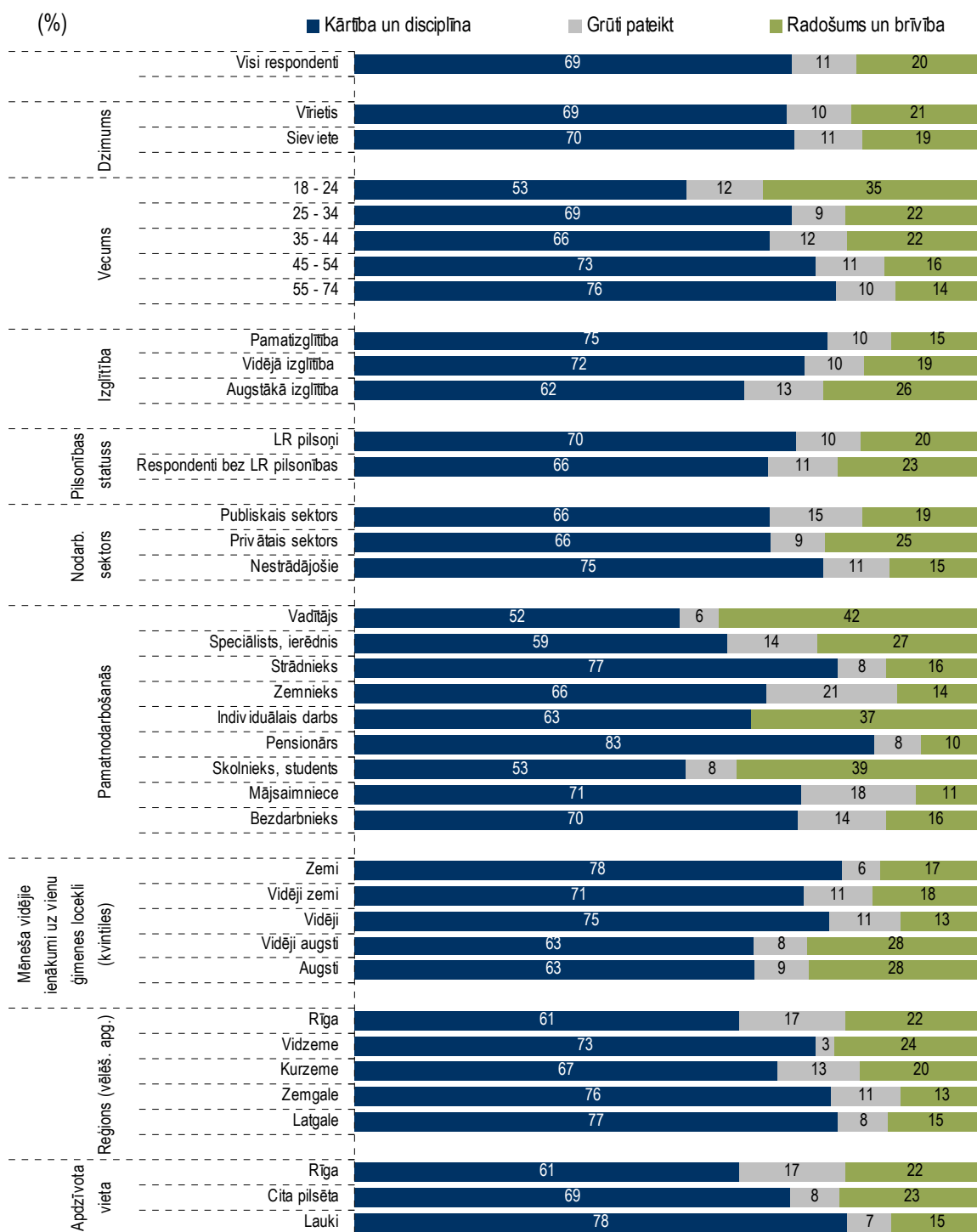
Salīdzinot uzskatus par vēlamo situāciju atkarībā no tā, vai respondenta ģimenē ir skolas vecuma bērni, jāsecina, ka abās grupās dominē vēlme pēc kārtības un disciplīnas, tomēr tie, kuru ģimenē skolas vecuma bērnu nav, to ir uzsvēruši nedaudz biežāk (attiecīgi 68% un 71%).

Interesanti ir salīdzināt uzskatus dažādās sociāldemogrāfiskajās grupās. Lai arī visās analizētajās grupās biežāk ir atbalstīta kārtības un disciplīnas nodrošināšana, vērojamas arī grupas, kurās atbalsts radošumam un brīvībai ir pausts biežāk nekā caurmērā – jaunieši, grupa ar augstāko izglītību, vadītāji, speciālisti, skolēni, studenti, pašnodarbinātie, privātajā sektorā nodarbinātie. Arī aptaujas dalībnieki ar vidēji augstiem un augstiem ienākumiem radošumu un brīvību ir vērtējuši atzinīgāk nekā grupas ar zemāku ienākumu līmeni.

Kārtība un disciplīna vai radošums un brīvība / sociālās un demogrāfiskās grupas

Q: "Kas, Jūsaprāt, būtu skolās jānodrošina vispirmām kārtām: kārtība un disciplīna vai radošums un brīvība?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

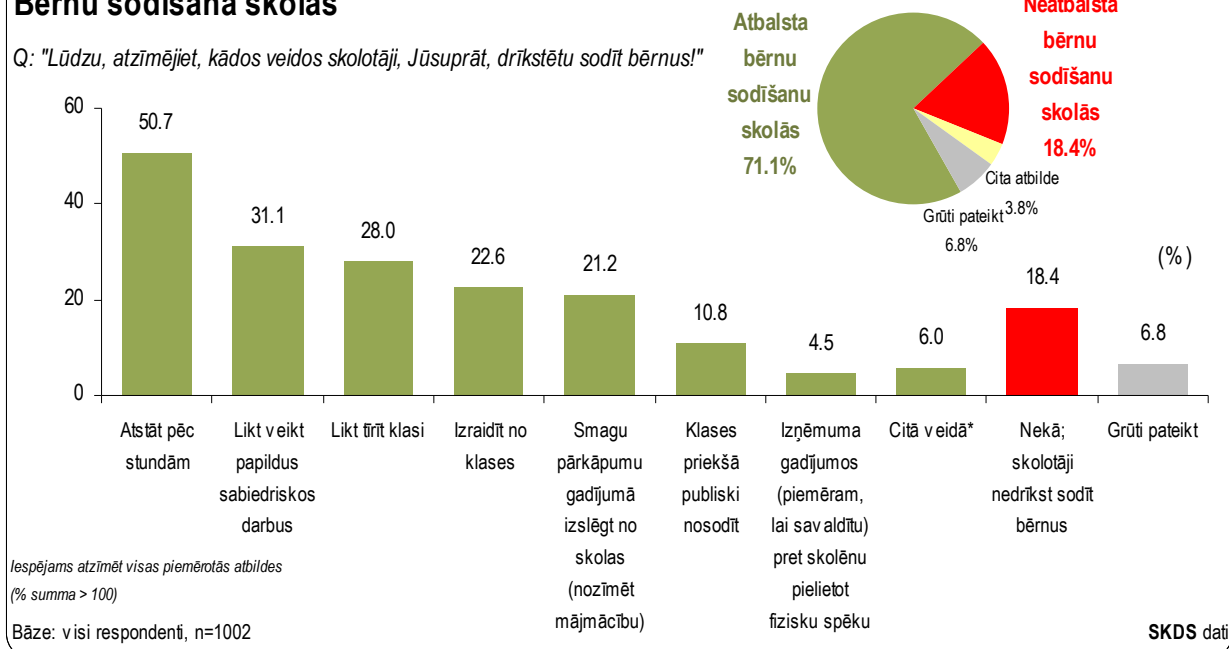
SKDS dati

Detalizētāk analizējot sabiedrības attieksmi pret disciplīnas ieviešanu skolās, vērojams, ka visbiežāk atbalstītais pasākums disciplīnas ieviešanai ir skolēnu atstāšana pēc stundām (51%). Nākamie biežāk par piemērotiem atzītie pasākumi ir saistīti ar aktivitātēm, ko par sodu varētu uzlikt skolēnam – papildus sabiedriskie darbi (31%) un klases tīrīšana (28%), bet tikai nedaudz retāk atbalstīti pasākumi, kas saistīti ar vainīgā skolēna izslēgšanu: 23% par piemērotu atzīst izraidīšanu no klases, bet 21% - izslēgšanu no skolas (mājmācību). Publiska nosodīšana un fiziska ietekmēšana par pieļaujamiem ir atzīti visretāk (attiecīgi: 11% un 5%).

Jāatzīmē, ka aptaujas dalībnieki ieteica arī citus paņēmienus, kā skolotājs varētu sodīt bērnus: stāstīt par pārkāpumiem bērna vecākiem, veikt personiskas pārrunas ar pašu skolēnu, dot papildus slodzi mācībās u.c.

Bērnu sodīšana skolās

Q: "Lūdzu, atzīmējiet, kādos veidos skolotāji, Jūsuprāt, drīkstētu sodīt bērnus!"

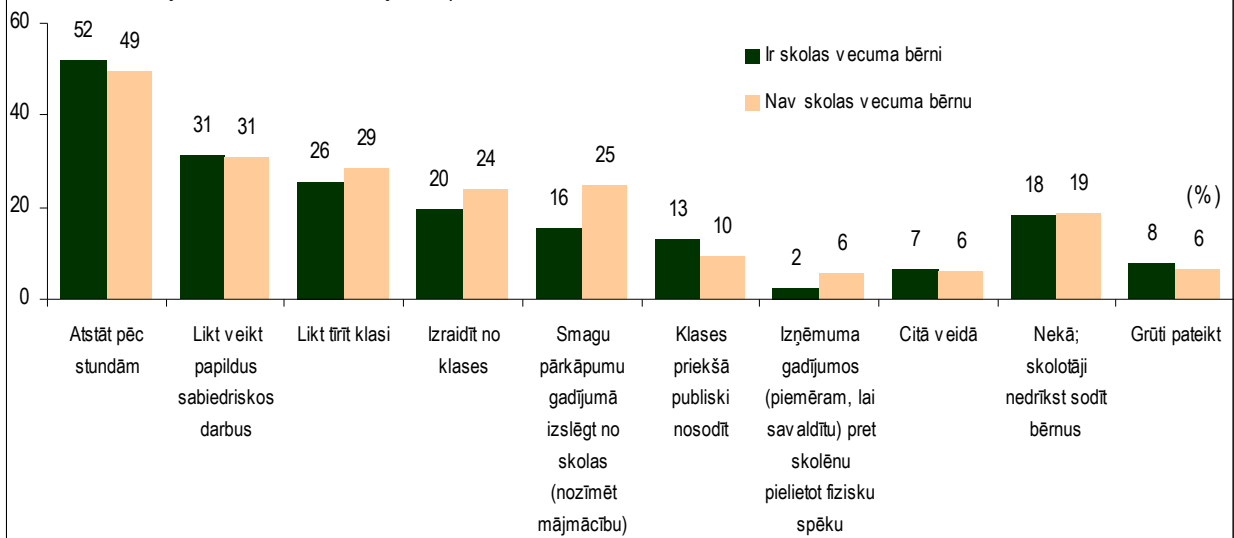

*Kategorijā „Cita veidā” ietilpst: "runāt ar vecākiem" (minēts 23 reizes); "veikt pārrunas ar skolēnu" (minēts 13 reizes); "dot papildus slodzi mācībās" (minēts 8 reizes); "pārrunas ar sociālo pedagogu, psihologu" (minēts 3 reizes); "likt kaktā" (minēts 2 reizes); "neļaut piedalīties pasākumos (piem., ekskursijā)" (minēts 2 reizes); "pārrunas ar direktoru" (minēts 2 reizes); "pārrunas plašākā sastāvā (pedagoģiskās padomes sēde, audzinātājs, administrācija)" (minēts 2 reizes); "saukt policiju, attiecīgās instances" (minēts 2 reizes); "specskola, izveidot stīprā režīma skolas" (minēts 2 reizes); "aizrādīt" (minēts 1 reizi); "atstāt pēc stundām uz zirgiem" (minēts 1 reizi); "izraidīt, likt mācīties citā telpā" (minēts 1 reizi); "nevajadzētu lietot uz iebaidīšanu vērstas metodes" (minēts 1 reizi); "piezīme dienasgrāmatā" (minēts 1 reizi); "samazināt atzīmi uzvedībā" (minēts 1 reizi); "savas metodes" (minēts 1 reizi); "tādā veidā, lai neaizskartu bērnu pašcieņu" (minēts 1 reizi); "veikt individuālus audzināšanas pasākumus" (minēts 1 reizi); "vienošanās par uzvedības maiņu" (minēts 1 reizi).

Interesanti salīdzināt uzskatus par pieļaujamiem sodiem, atkarībā no tā, vai respondenta ģimenē ir skolas vecuma bērni: tie, kuru ģimenēs ir bērni, retāk kā caurmērā par piemērotu sodu ir atzinuši izraidīšanu no klases (20%), un ievērojami retāk izslēgšanu no skolas (tātad, atbildības uzlikšanu vecākiem) (16%).

Bērnu sodīšana skolās / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Lūdzu, atzīmējiet, kādos veidos skolotāji, Jūsaprāt, drīkstētu sodīt bērnus!"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

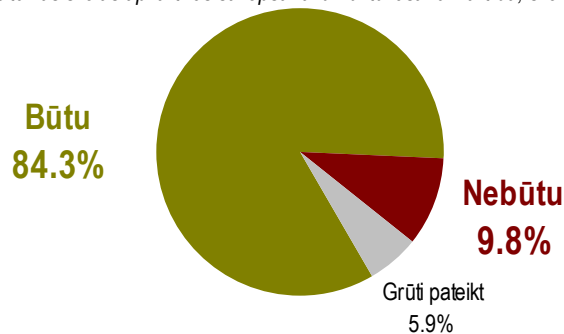
SKDS dati

Runājot par klases tīrīšanu – trešo biežāk par pieņemamo atzīto sodu – jāsecina, ka absolūtais vairākums Latvijas iedzīvotāju atbalsta skolēnu iesaistīšanu skolas sakopšanā arī nesaistot to ar sodiem: 84% uzskata, ka skolēnus vajadzētu iesaistīt klašu un koplietošanas telpu tīrīšanā, kā arī skolas apkārtnes sakopšanas darbos.

Skolēnu līdzdalība skolas kārtības uzturēšanā

Q: "Vai skolēniem būtu jāpalīdz uzturēt kārtībā skolu, t.i., skolā ne tikai jāmacās, bet arī jāstrādā, (piemēram, jātīra klases un koplietošanas telpas, jāpiedalās talkās skolas apkārtnes sakopšanai un uzturēšanai kārtībā, skolas teritorijas apzaļumošanā u.tml.)?"

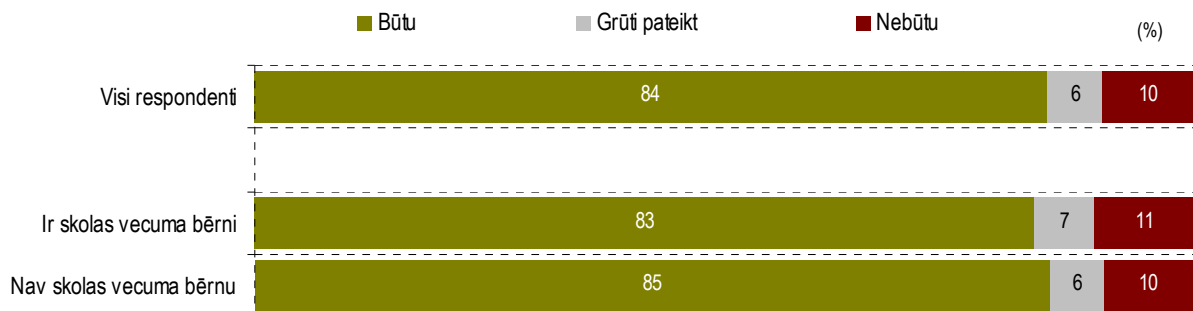
Bāze: visi respondenti, n=1002

SKDS dati

Interesanti, ka šajā jautājumā viedokļi sakrīt gan tiem, kuru ģimenēs ir skolas vecuma bērni, gan tiem, kam tādu nav. Tiesa gan, jāatzīmē, ka vecuma grupā no 18 līdz 24 gadiem atbalsts skolēnu iesaistīšanai skolas kārtības uzturēšanā pausts nedaudz retāk (69%).

Skolēnu līdzdalība skolas kārtības uzturēšanā / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Vai skolēniem būtu jāpalīdz uzturēt kārtībā skolu, t.i., skolā ne tikai jāmacās, bet arī jāstrādā, (piemēram, jātīra klases un koplietošanas telpas, jāpiedalās talkās skolas apkārtnes sakopšanai un uzturēšanai kārtībā, skolas teritorijas apzaļumošanā u.tml.)?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

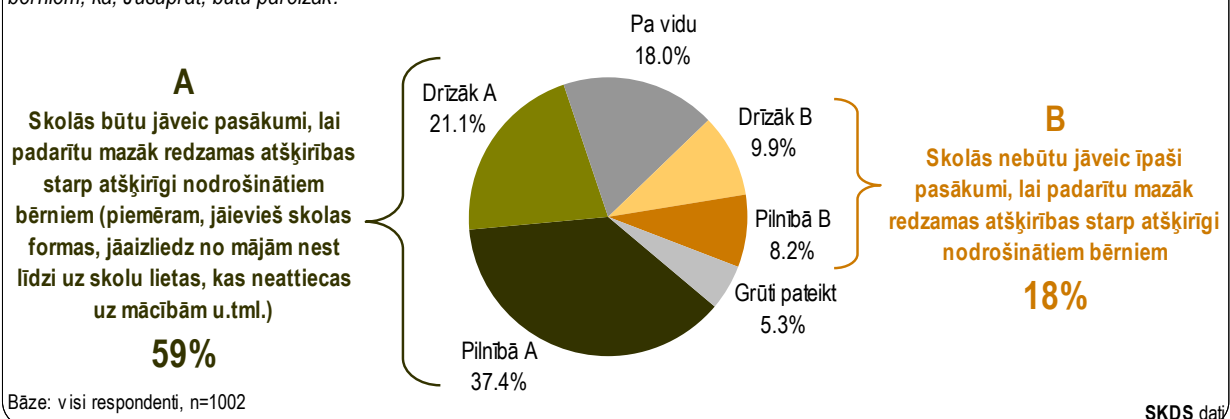
7. Attieksme pret nevienlīdzību skolās

Viena no pētījumā ietvertajām jomām, bija attieksme pret nevienlīdzību skolās, novērtējot dažādas nevienlīdzības izpausmes (materiālo, intelektuālo u.c.) un dažādus to aspektus, tai skaitā iespējamo politiku nevienlīdzības izpausmju mazināšanai.

Nemot vērā simpātijas pret kreisajām idejām, kas ir vērojamas gan šajā, gan iepriekšējā POPULARES pētījumā, nepārsteidz, ka vairākums aptaujas dalībnieku (59%) atbalsta pasākumus, kas atšķirības starp skolēnu materiālo nodrošinātību padarītu mazāk redzamas.

Materiālās nevienlīdzības redzamības mazināšana

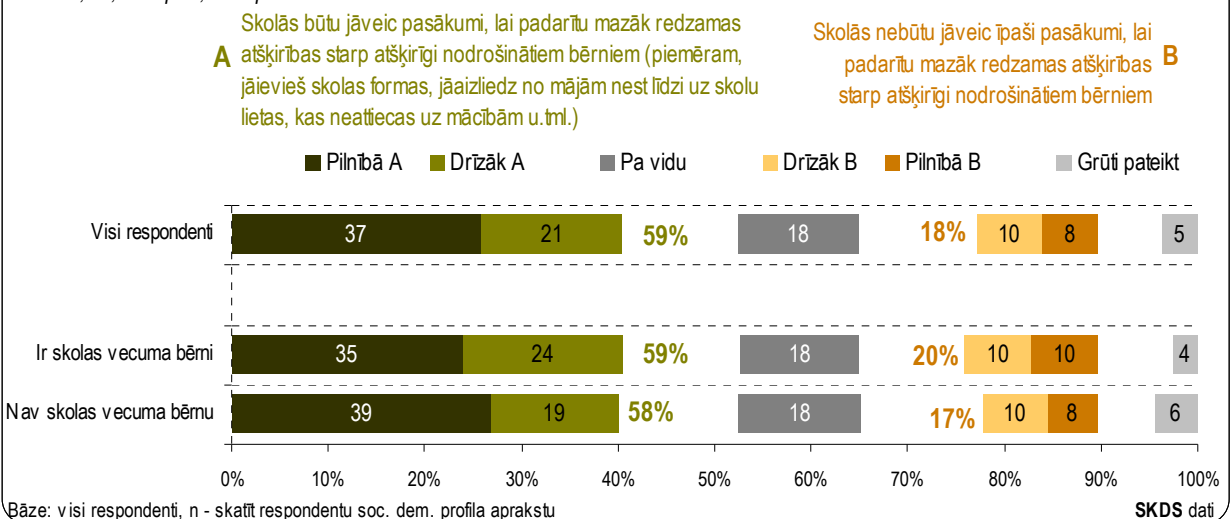
Q: "Domājot par to, vai būtu nepieciešams veikt pasākumus, kas padarītu mazāk pamanāmas atšķirības starp atšķirīgi nodrošinātiem bērniem, kā, Jūsaprāt, būtu pareizāk?"

Detalizētāk analizējot iedzīvotāju noskaņojumu, vērojams, ka uzskati par vēlamo politiku skolās īpaši neatšķiras atkarībā no tā, vai respondenta ģimenē ir skolas vecuma bērni vai nē: abās grupās aptuveni 60% atbalsta pasākumus, kas padarītu mazāk redzamas atšķirības starp atšķirīgi nodrošinātiem bērniem. Tiesa, iedzīvotāji, kam bērni ir, nedaudz retāk (35%) šādus ierobežojumus ir atzinuši par „pilnīgi” nepieciešamiem, iespējams, aizdomājoties par iespējam šo politiku īstenot praksē.

Materiālās nevienlīdzības redzamības mazināšana / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

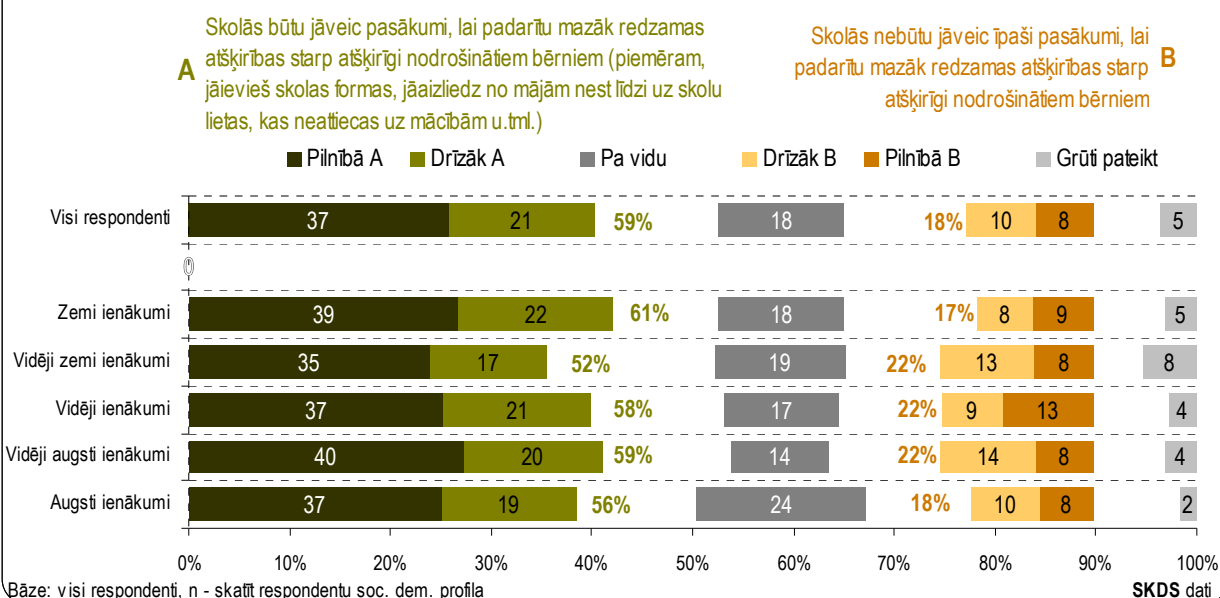
Q: "Domājot par to, vai būtu nepieciešams veikt pasākumus, kas padarītu mazāk pamanāmas atšķirības starp atšķirīgi nodrošinātiem bērniem, kā, Jūsaprāt, būtu pareizāk?"

Analizējot datus atkarībā no ģimenes ienākumu līmeņa, jāsecina, ka nav vērojama saistība, ka aptaujas dalībnieki ar zemākiem ienākumiem vairāk atbalstītu pasākumus, kas materiālo nevienlīdzību starp bērniem padarītu mazāk redzamu. Tiesa, no respondentiem ar zemākajiem ienākumiem (zemākā kvintile) šādus pasākumus atbalstīja 61%, bet arī citās grupās tos pozitīvi vērtētu vairāk nekā puse.

Materiālās nevienlīdzības redzamības mazināšana / atbildes atkarībā no ienākumu līmeņa

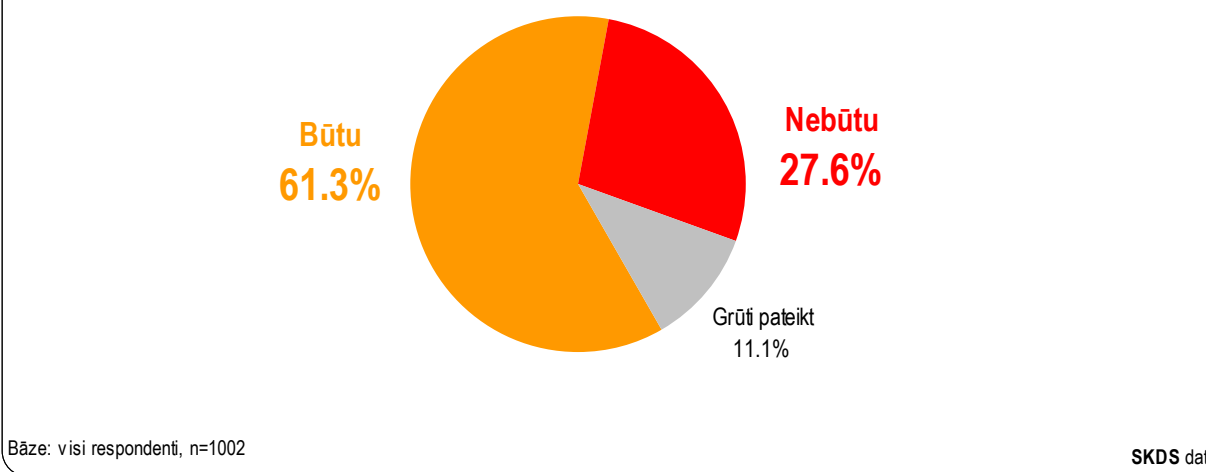
Q: "Domājot par to, vai būtu nepieciešams veikt pasākumus, kas padarītu mazāk pamanāmas atšķirības starp atšķirīgi nodrošinātiem bērniem, kā, Jūsaprāt, būtu pareizāk?"

Atsevišķi novērtējot vienu no elementiem materiālo atšķirību redzamības mazināšanai – skolas formu nēsāšanu, vērojams, ka to atbalstītu līdzīgs īpatsvars respondentu – 61%.

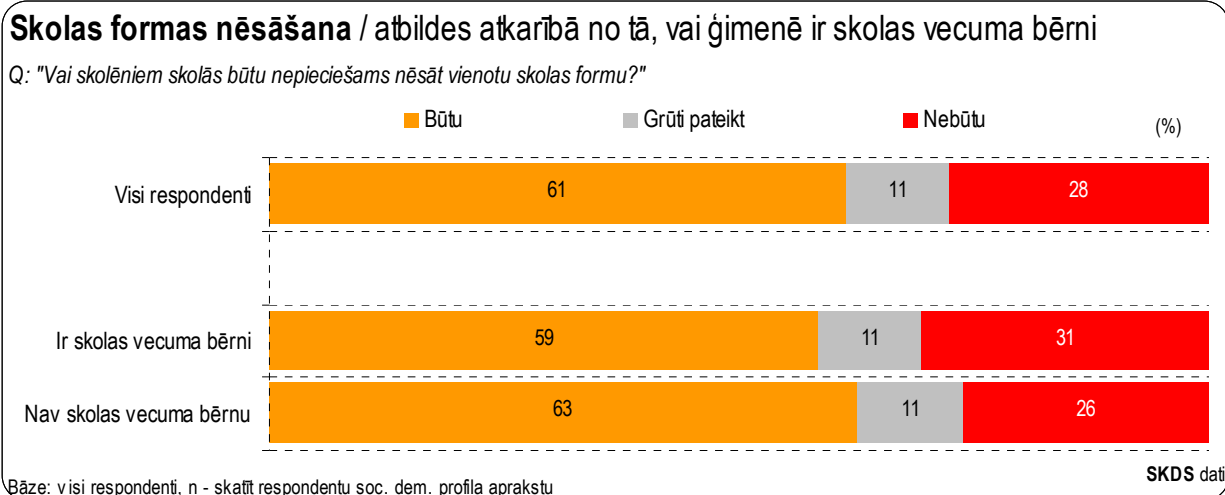
Skolas formas nēsāšana

Q: "Vai skolēniem skolās būtu nepieciešams nēsāt vienotu skolas formu?"

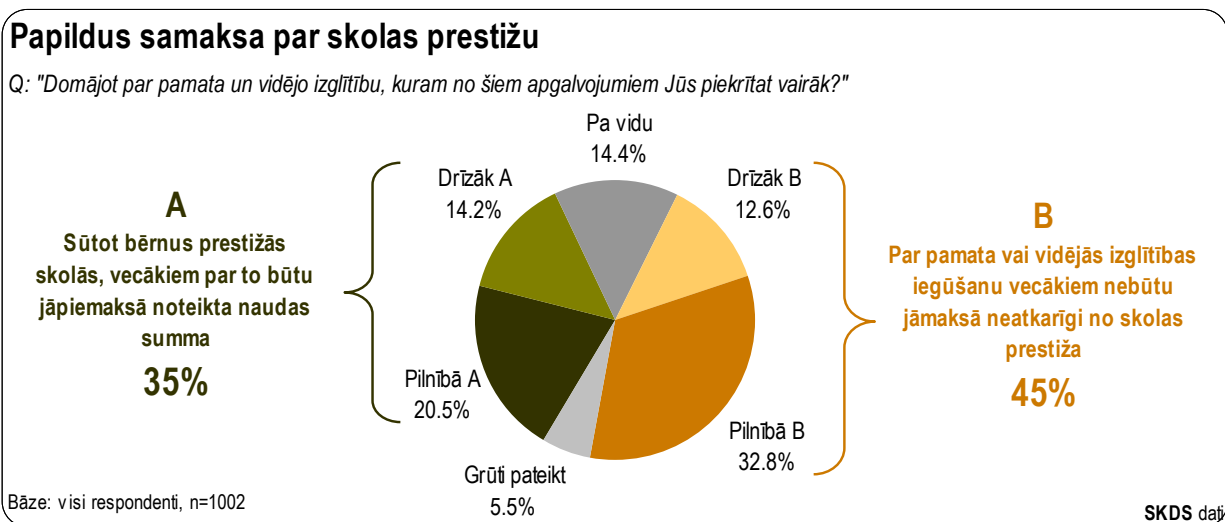
Lai arī ir vērojamas zināmas atšķirības atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni (zīmīgi, ka tie, kuru ģimenēs ir skolas vecuma bērni, skolu formu nēsāšanu atbalsta retāk (59%) nekā tie, kuru ģimenēs bērnu nav (63%)), lielākas atšķirības ir vērojamas atkarībā no respondentu vecuma: ja starp aptaujas dalībniekiem vecumā no 18 līdz 24 gadiem

nepieciešamību pēc skolas formām atbalsta 36%, bet 52% ir pret tām, jau nākamajā vecuma grupā (25-34 gadus vecie) vienotas skolas formas atbalsta 60%, bet no respondentiem vecumā no 55 līdz 74 gadiem to nepieciešamību atbalsta 74% aptaujas dalībnieku.

Analizējot attieksmi pret nevienlīdzību citā aspektā – prasību maksāt par izglītību atkarībā no skolu prestiža, iedzīvotāju attieksme nav vienota: 35% šādu prasību atbalstītu (t.sk. 21% pilnībā piekrīt, ka sūtot bērnus prestižās pamata un vidējās izglītības iestādēs, par to būtu jāpiemaksā noteikta naudas summa), bet nedaudz biežāk (45%) šis ierosinājums ir noraidīts (t.sk. 33% uzskata, ka par pamata un vidējās izglītības iegūšanu vecākiem nebūtu jāmaksā neatkarīgi no skolas prestiža).

Te gan būtu jāatgādina, ka sabiedrība arī citos jautājumos ir piesardzīga pret vecāku finansiālo līdzdalību (tikai 18% domā, ka ārpusklasses nodarbības un pulciņi būtu jāapmaksā vecākiem, 51% uzskata, ka šie izdevumi ir jāsedz valstij, bet to, ka vecākiem būtu jāsedz izdevumi par mācību grāmatām un skolas piederumiem uzskata 7%, bet 67% norādīja, ka tas būtu jādara valstij, izmantojot nodokļu maksātāju naudu).

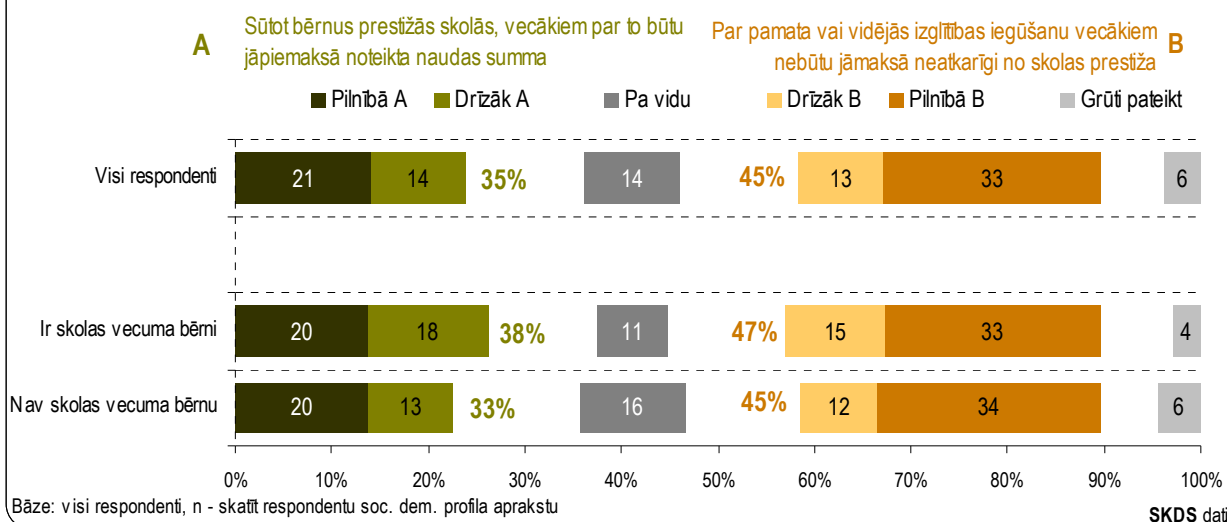

Analizējot attieksmi atkarībā no tā, vai respondentu ģimenē ir skolas vecuma bērni, vērojams, ka tie, kam bērni ir, biežāk ir gan „par”, gan „pret” mācību maksas iekasēšanu par iespējam mācīties prestižās skolās nekā tie, kuru ģimenēs skolas vecuma bērnu nav (mazāk ir tādu, kas ir „pa vidu”).

Interesanti, ka attieksme būtiski neatšķiras arī atkarībā no aptaujas dalībnieku materiālās situācijas (zemākajā kvintilē noteiktas mācību maksas iekasēšanu atbalstītu 37%, bet augstākajā kvintilē: 35%), bet atšķirības parādās atkarībā no dzīves vietas tipa: Rīgā prasību piemaksāt par iespēju bērnu sūtīt prestižā skolā atbalstīja 34%, citās pilsētās – 29%, bet lauku apvidos – 42% (un tas ir vairāk nekā bija „pret” šādu ideju – 35%).

Papildus samaksa par skolas prestižu / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Domājot par pamata un vidējo izglītību, kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?"

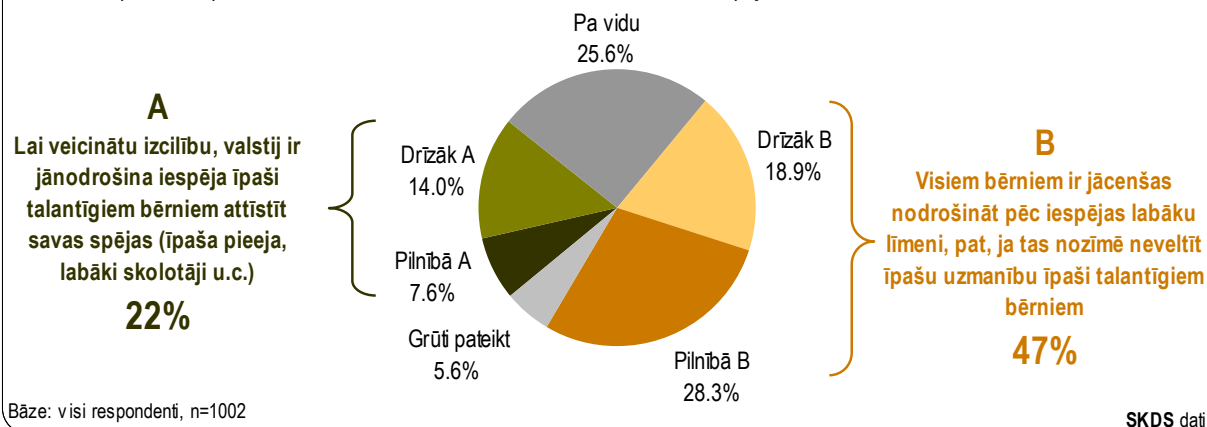

Pētījuma ietvaros tika noskaidrota arī Latvijas iedzīvotāju attieksme pret izcilību un konkurenci skolās.

Lai arī skolu reitings nereti tiek saistīts ar to audzēkņu panākumiem olimpiādēs, kā liecina aptaujas dati, vairākums ir gatavi upurēt izcilību vienlīdzīgu iespēju dēļ: gandrīz puse (47%) uzskata, ka visiem bērniem būtu jānodrošina pēc iespējas labāku līmeni pat tad, ja tas nozīmētu, ka īpaši apdāvinātiem bērniem netiek dota iespēja izkopt izcilību, bet (22%) uzskata, ka īpaši talantīgiem bērniem būtu jānodrošina labākas iespējas izkopt savas spējas, bet.

Izcilības vai vienlīdzības veicināšana skolās

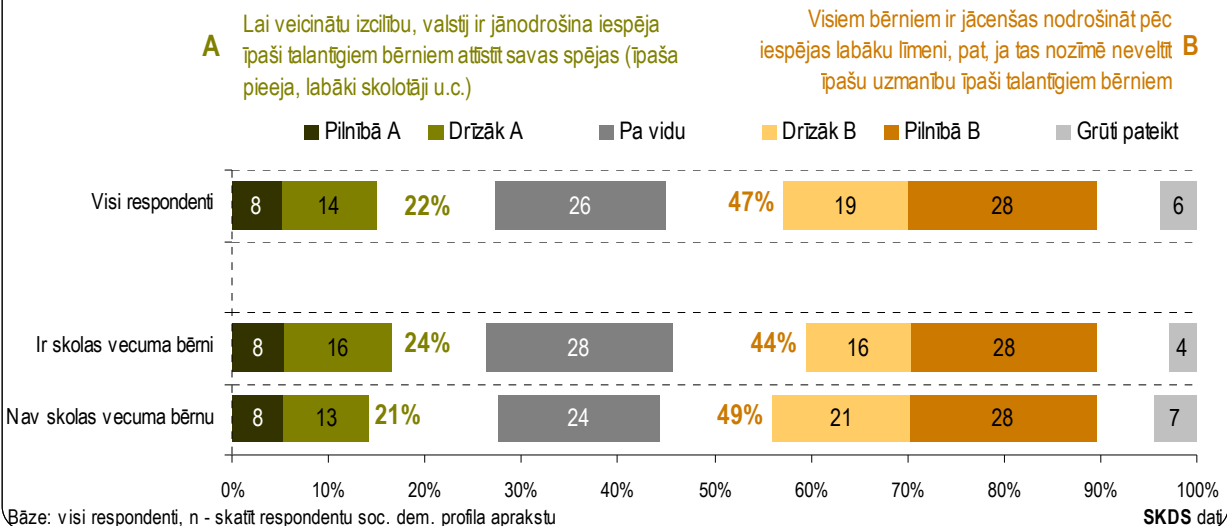
Q: "Kā, Jūsaprāt, būtu pareizāk: skolās veicināt dažu bērnu izcilību vai vienādas iespējas visiem bērniem?"

Ja analizē priekšstatus par vēlamo izglītības politiku atkarībā no tā, vai respondentu ģimenē ir skolas vecuma bērni, jāsecina, ka ieinteresētā grupa nedaudz biežāk nekā tie, kuru ģimenēs bērnu nav, atbalstītu plašākas iespējas izkopt izcilību. Sakarība vērojama arī atkarībā no respondenta izglītības līmeņa: grupā ar pamatzglītību atbalstu izcilības attīstībai atbalstīja 17%, bet grupā ar augstāko līmeni: 25%. Tiesa, abās grupās pozīcija – nodrošināt pēc iespējas labāku izglītību visiem bērniem – atbalstīta biežāk.

Izcilības vai vienlīdzības veicināšana skolās / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

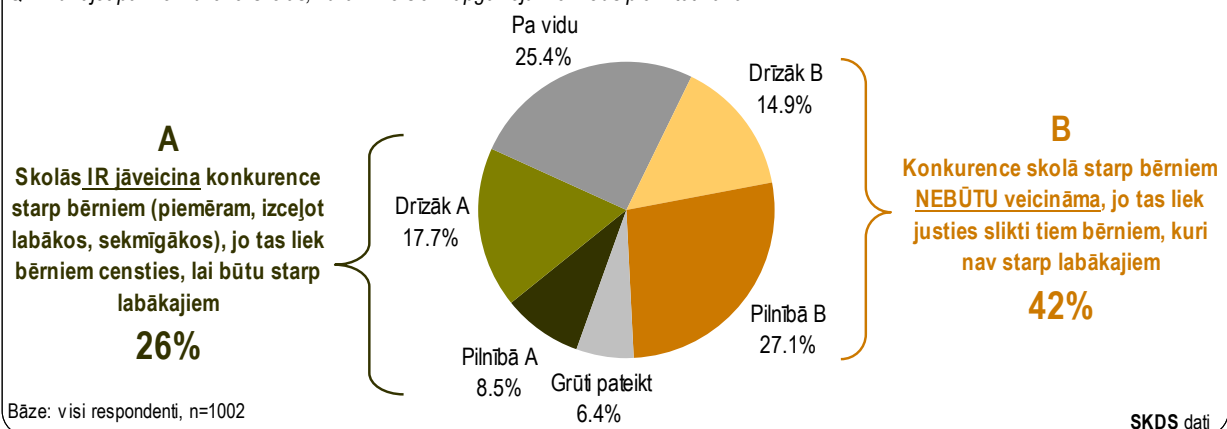
Q: "Kā, Jūsaprāt, būtu pareizāk: skolās veicināt dažu bērnu izcilību vai vienādas iespējas visiem bērniem?"

Lai arī, pretnostādot indivīda/bērna un sabiedrības/valsts intereses, iedzīvotāji biežāk atbalstīja domu, ka galvenais ir ievērot bērna intereses (t.sk. nodrošināt viņa konkurētspēju – gūt panākumus (36%), nevis ievērot kolektīva intereses (29%), tieši vaicājot par konkurenci skolās, vairākums to neatbalsta: 26% uzskata, ka skolās būtu jāizceļ labākie un sekmīgākie, lai motivētu bērnus censties. Ievērojami biežāk (42%) respondenti ir uzsvēruši, ka svarīgāk ir ievērot to bērnu intereses, kuri nav starp labākajiem (t.sk. 27% ir stingri nostājušies šajās pozīcijās).

Konkurences veicināšana starp skolēniem

Q: "Runājot par konkurenci skolās, kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?"

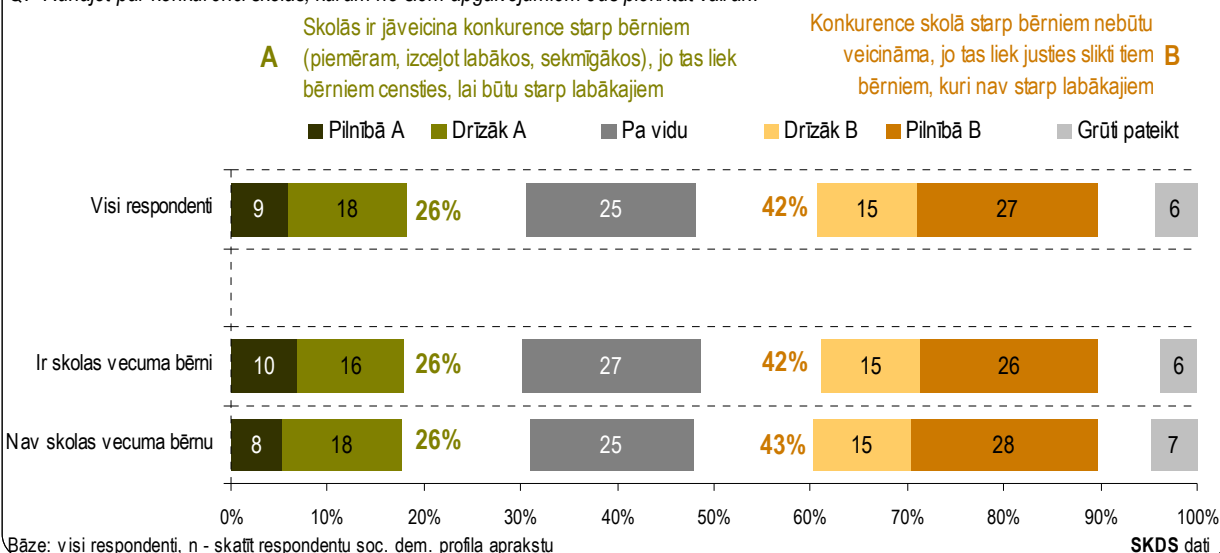

Salīdzinot noskaņojumu atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni, kopumā būtiskas atšķirības nav vērojamas. Tiesa, analizējot detalizētāk (atkarībā no tā, cik veci ir šie skolas vecuma bērni), jāsecina, ka jaunāko bērnu vecāki vairāk uztraucas par bērna labsajūtu – no

respondentiem, kuru bērni mācās 1.-4.klasē, tam ka konkurence skolā nebūtu veicināma, piekrīt 46%, no tiem, kuru ģimenē ir 5.-9. klašu skolēni – 42%, bet no aptaujas dalībniekiem, kuru ģimenē ir 10.-12.klašu skolēni – vairs tikai 33%. Tiesa, jāņem vērā statistiskā kļūda atsevišķo grupu skaita dēļ, un arī tas, ka pēdējā grupā lielāks atbalsts ir pozīcijai „pa vidu”, nevis pieaug atbalsts konkurences veicināšanai.

Konkurences veicināšana starp skolēniem / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Runājot par konkurenci skolās, kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?"

Jāatzīmē, ka vērojamas arī atšķirības atkarībā no respondenta izglītības līmeņa – no grupas ar pamatizglītību konkurenci skolās atbalstīja 16%, no grupas ar vidējo izglītību – 25%, bet no respondentiem ar augstāko izglītību – 34% (pret konkurenci pēdējā grupā bija 35%).

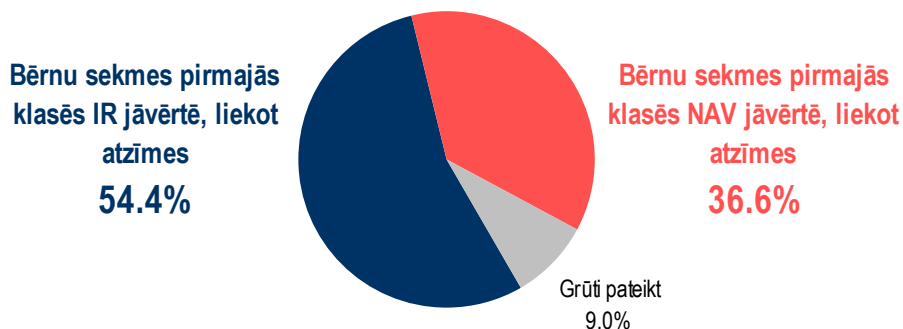
Tiesa, analizējot aptaujas dalībnieku viedokli par zināmā mērā ar konkurenci saistītu izpausmi – atzīmju likšanu pirmajās klasēs, jāatzīmē, ka šajā gadījumā attieksme ir pretēja – atzīmju likšanu atbalstīja vairāk kā puse aptaujas dalībnieku (54%), bet pretējās domās bija 37%.

Sekmju vērtēšana pirmajās klasēs

Q: "Sabiedrībā valda atšķirīgi viedokļi par to, vai pirmajās klasēs bērnu sekmes ir jāvērtē, liekot atzīmes.

Vieni uzskata, ka, uzsākot mācības, bērniem iesākumā nevajadzētu sniegt šādus vērtējumus, jo tā bērnu vidū rada neveselīgu konkurenci, stresu un var jau bērnībā izraisīt dažādus mazvērtības kompleksus. Savukārt citi uzskata, ka vērtējumi ir jāsniedz, jo tie motivē bērnus un palīdz gan pašiem, gan to vecākiem labāk saprast bērnu stiprās un vājās puses.

Kāda ir Jūsu attieksme? Vai, Jūsaprāt, jau pirmajās/ zemākajās klasēs visos priekšmetos bērnu sekmes ir jāvērtē, liekot atzīmes?"

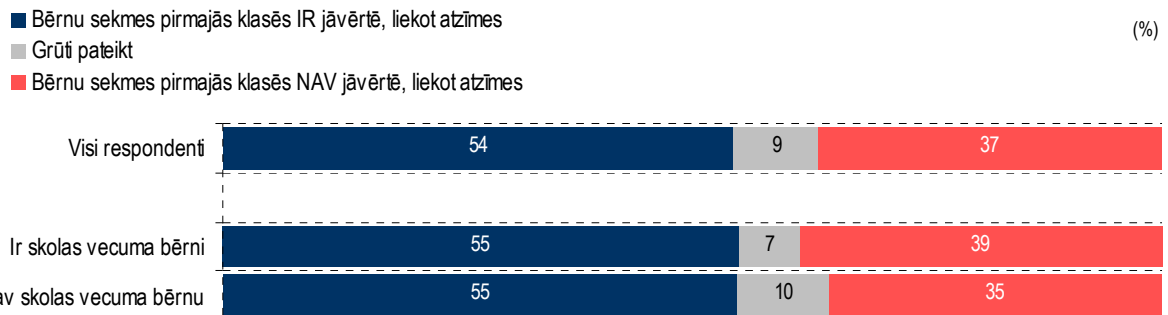

Jāatzīmē, ka aptaujāto attieksme īpaši neatšķiras atkarībā no tā, vai viņu ģimenē ir skolas vecuma bērni: abās grupās atzīmju likšanu atbalstīja 55% aptaujāto. Analizējot aptaujas datus

detalizētāk – ko šajā jautājumā domā cilvēki, kuru bērni mācās 1.-4. klasē, vērojams, ka biežāk (50%) tomēr tiek atbalstīta atzīmju likšana (pretējā pozīcijā bija 43% respondentu šajā grupā).

Sekmju vērtēšana pirmajās klasēs / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir skolas vecuma bērni

Q: "Vai, Jūsprāt, jau pirmajās/ zemākajās klasēs visos priekšmetos bērnu sekmes ir jāvērtē, liekot atzīmes?"

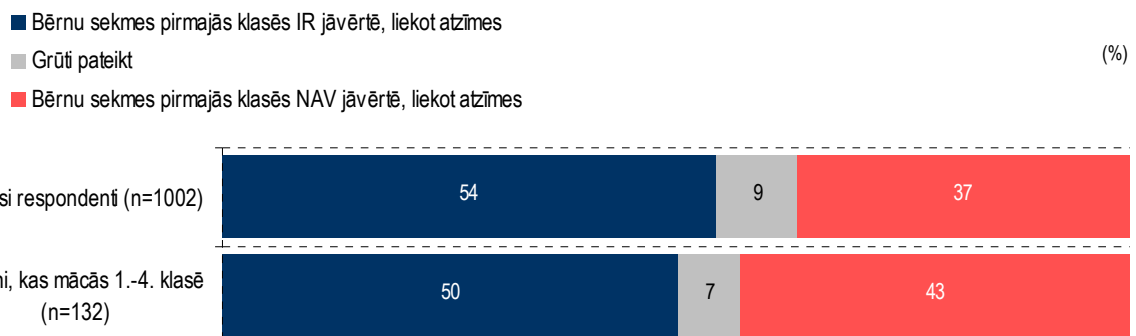

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Sekmju vērtēšana pirmajās klasēs / atbildes atkarībā no tā, vai ģimenē ir 1.-4. klašu skolēni

Q: "Vai, Jūsprāt, jau pirmajās/ zemākajās klasēs visos priekšmetos bērnu sekmes ir jāvērtē, liekot atzīmes?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt grafikā

SKDS dati

PIELIKUMI

SKDS 2013. gada februāra Latvijas iedzīvotāju aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1002 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (116 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 09.02.2013. līdz 24.02.2013.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR STATISTIKU PAR IEDZĪVOTĀJIEM

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 21.01.2013.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	32.2	31.7	31.7
Pierīga	16.9	17.8	17.8
Vidzeme	10.4	10.2	10.2
Kurzeme	12.8	13.1	13.1
Zemgale	13.2	12.3	12.3
Latgale	14.6	14.9	14.9

DZIMUMS

Vīrieši	44.6	47.4	47.4
Sievietes	55.4	52.6	52.6

TAUTĪBA

Latvieši	60.8	58.2	58.2
Citi	39.2	41.8	41.8

VECUMS

18 - 24 g.v.	11.5	12.8	12.8
25 - 34 g.v.	19.9	20.3	20.3
35 - 44 g.v.	18.3	18.6	18.6
45 - 54 g.v.	16.6	19.2	19.2
55 - 74 g.v.	33.8	29.2	29.2

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums. Šajā materiālā norādīti svērti procenti un nesvērts skaits.

Daļā grafiku dati noapaļoti līdz veselam skaitlim. Noapaļošanas dēļ iespējama nobīde par vienu procenta punktu.

Pētījuma darba grupa

Materiālu sagatavoja	Arnīs Kaktiņš, Ieva Strode, Zanda Rutkovska, Inese Ilmere, Anna Sovina, Jūlija Ponomarjova, Kristina Požaricka
Aptauju vadīja	Vineta Zeiferte
Datu masīvu veidoja	Liene Līvmane

Iedzīvotāju (respondentu) grupu apzīmējumu skaidrojums

REĢIONS (vēlēšanu apgabali)

- *Rīga* – Rīgas pilsēta
- *Vidzeme* – **Pilsētas:** Jūrmala, Valmiera. **Novadi:** Alojas, Alūksnes, Amatas, Apes, Ādažu, Babītes, Baldones, Beverīnas, Burtnieku, Carnikavas, Cesvaines, Cēsu, Ērgļu, Garkalnes, Gulbenes, Ikšķiles, Inčukalna, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Ķeguma, Ķekavas, Lielvārdes, Limbažu, Līgatnes, Lubānas, Madonas, Mazsalacas, Mālpils, Mārupes, Naukšēnu, Ogres, Olaines, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Ropažu, Rūjienas, Salacgrīvas, Salaspils, Saulkrastu, Sējas, Siguldas, Smiltenes, Stopiņu, Strenču, Valkas, Varakļānu, Vecpiebalgas novads.
- *Kurzeme* – **Pilsētas:** Ventspils, Liepāja. **Novadi:** Aizputes, Alsungas, Brocēnu, Dundagas, Durbes, Grobiņas, Kuldīgas, Mērsraga, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rojas, Rucavas, Saldus, Skrundas, Talsu, Vaiņodes, Ventspils novads.
- *Zemgale* – **Pilsētas:** Jelgava, Jēkabpils. **Novadi:** Aizkraukles, Aknīstes, Auces, Bauskas, Dobeles, Engures, Iecavas, Jaunjelgavas, Jaunpils, Jelgavas, Jēkabpils, Kandavas, Kokneses, Krustpils, Neretas, Ozolnieku, Pļaviņu, Rundāles, Salas, Skrīveru, Tērvetes, Tukuma, Vecumnieku, Viesītes novads.
- *Latgale* – **Pilsētas:** Daugavpils, Rēzekne. **Novadi:** Aglonas, Baltinavas, Balvu, Ciblas, Dagdas, Daugavpils, Ilūkstes, Kārsavas, Krāslavas, Līvānu, Ludzas, Preiļu, Rēzeknes, Riebiņu, Rugāju, Vārkavas, Viļakas, Viļānu, Zilupes novads.

APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS

- *Rīga* - Rīgas pilsēta.
- *Cita pilsēta* - Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Jūrmala, Ventspils, Rēzekne, Valmiera, Jēkabpils un citas pilsētas.
- *Lauki* - pagasti, lauku viensētas.

IZGLĪTĪBA

- *Pamatizglītība* – respondents ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību.
- *Vidējā* – respondents ar vispārējo vidējo vai vidējo speciālo izglītību.
- *Augstākā* – respondents ar augstāko vai nepabeigtu augstāko izglītību.

NODARBINĀTĪBAS SEKTORS

- *Publiskais sektors* - respondenti, kuri strādā valsts vai pašvaldības iestādēs vai uzņēmumos ar valsts vai pašvaldības kapitālu.
- *Privātais sektors* - respondenti, kuri strādā uzņēmumos ar privāto kapitālu.
- *Nestrādā* - respondenti: mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki.

PAMATNODARBOŠANĀS

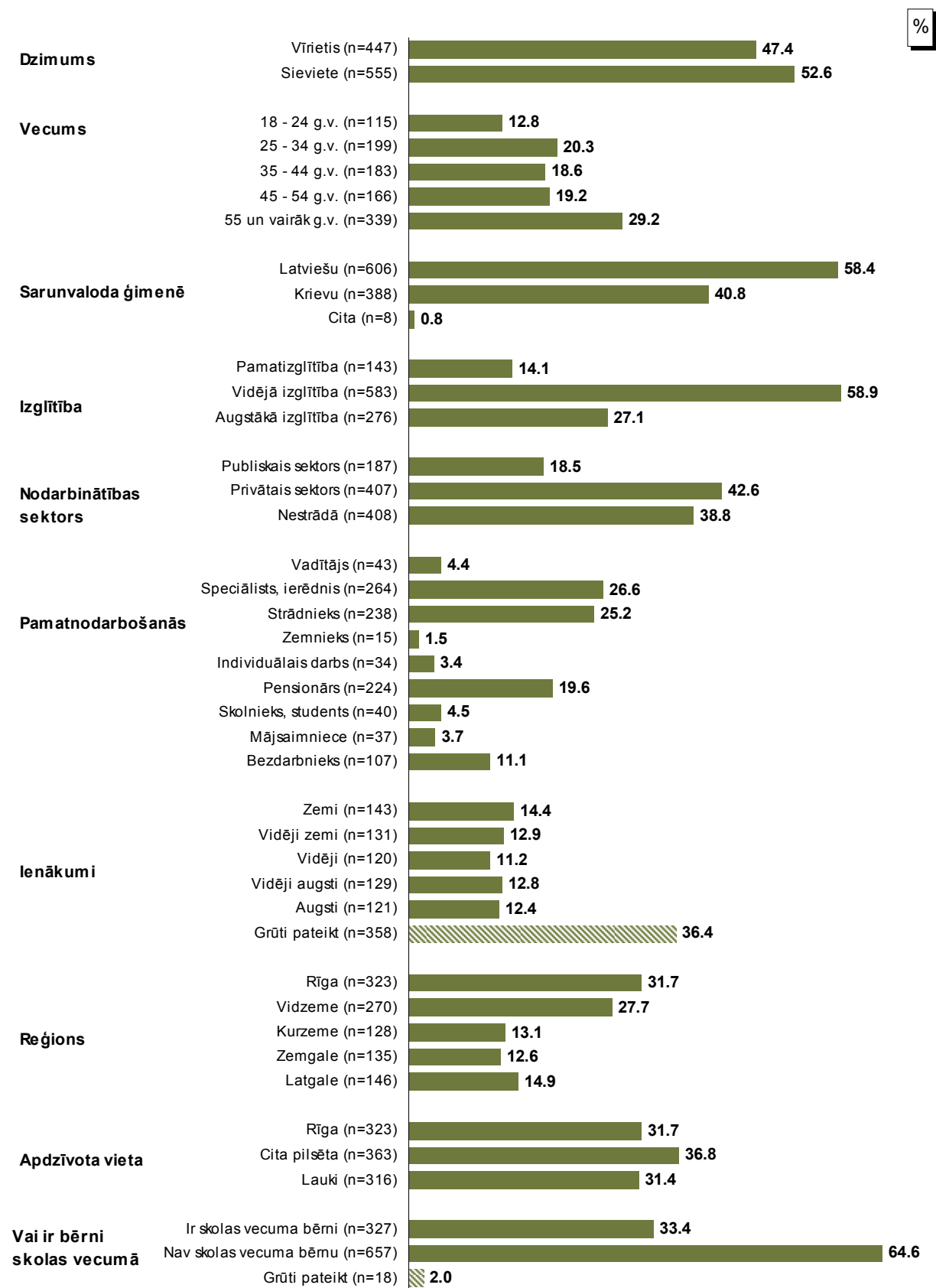
- *Vadītājs* - augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs: uzņēmuma, firmas, organizācijas, nodaļas vadītājs, vadošais speciālists uzņēmumā, iestādē.
- *Speciālists, ierēdnis* - ierēdnis vai darbinieks valsts, pašvaldību iestādē vai privātā uzņēmumā; nestrādā fizisku darbu.
- *Strādnieks* - ierindas darbinieks rūpniecībā, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, apkalpojošajā sfērā, sabiedriskajā ēdināšanā; strādā fizisku darbu.
- *Zemnieks* - persona, kas strādā sev piederošā lauku saimniecībā.
- *Individuālais darbs* - pats sev darba devējs, arī profesionāls speciālists (advokāts, ārsts u.tml.), uzņēmuma īpašnieks.
- *Pensionārs* - persona, kas ir pensijā un nestrādā algotu darbu, arī invaliditātes pensionārs.
- *Skolnieks, students* - persona, kas mācās dienas nodaļā kādā no mācību iestādēm.
- *Mājsaimniece* - persona, kas ir mājsaimnieks vai mājsaimniece un pašlaik nestrādā algotu darbu; arī ja atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā.
- *Bezdarbnieks* - persona, kas ir darba spējīgā vecumā un nekur nestrādā.

IENĀKUMU LĪMENIS

Ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī, ieskaitot visus ienākumus (algas, stipendijas, pabalstus, pensijas utt.) pēc nodokļu nomaksas. Ienākumi dalīti kvintilēs.

- *Zemi* – līdz Ls100.
- *Vidēji zemi* – no Ls101 līdz Ls150.
- *Vidēji* – no 151 līdz Ls199.
- *Vidēji augsti* – no Ls200 līdz Ls250.
- *Augsti* – Ls251 un vairāk.

Respondentu sociāli demogrāfiskais profils

Mērķa grupa: visi respondenti, n=1002; 2013. gada februāra aptaujas dati

Pētījumu rezultātu statistiskās kļūdas novērtēšanas tabula

Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv zināma *statistiskās kļūdas* varbūtība. Analizējot un interpretējot pētījumā iegūtos rezultātus, to vajadzētu ņemt vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās jeb ir mazākas par to, var uzskatīt par *nenozīmīgām*.

Statistiskā kļūda tiek aprēķināta pēc sekojošas formulas:

$$SK = q \times \sqrt{\pi \times (100 - \pi) / n}$$

kur:

SK - statistiskā kļūda

q - koeficients, kas pie 95% varbūtības ir vienāds ar 1.96

π - pētījumā iegūtais respondentu atbilžu procentuālais sadalījums

n - respondentu skaits

Lai ērtāk un ātrāk noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir lietderīgi izmantot statistiskās kļūdas novērtēšanas tabulu.

PĒTĪJUMA REZULTĀTU STATISTISKĀS KĻŪDAS NOVĒRTĒŠANAS TABULA (ar 95 % varbūtību)

Procentuālais atbilžu sadalījums (%)	Respondentu skaits [n] =															
	50	75	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1500	2000
1 vai 99	2.8	2.2	1.9	1.4	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.4
2 vai 98	3.9	3.2	2.7	1.9	1.6	1.4	1.2	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9	0.8	0.8	0.7	0.6
4 vai 96	5.4	4.5	3.8	2.7	2.2	1.9	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.2	1.1	1.0	0.9
6 vai 94	6.6	5.4	4.7	3.3	2.7	2.3	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.0
8 vai 92	7.5	6.1	5.3	3.8	3.1	2.7	2.4	2.2	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.2
10 vai 90	8.3	6.8	5.9	4.2	3.4	2.9	2.6	2.4	2.2	2.0	2.0	1.9	1.8	1.7	1.5	1.3
12 vai 88	9.0	7.4	6.4	4.5	3.7	3.2	2.9	2.6	2.4	2.3	2.1	2.0	1.9	1.8	1.6	1.4
15 vai 85	9.9	8.0	7.0	5.0	4.0	3.5	3.1	2.9	2.6	2.5	2.3	2.2	2.1	2.0	1.8	1.6
18 vai 82	10.7	8.7	7.5	5.3	4.4	3.8	3.4	3.0	2.9	2.7	2.5	2.4	2.3	2.2	1.9	1.7
20 vai 80	11.1	9.1	7.8	5.5	4.5	3.9	3.5	3.2	3.0	2.8	2.6	2.5	2.4	2.3	2.0	1.8
22 vai 78	11.5	9.4	8.1	5.7	4.7	4.1	3.6	3.3	3.1	2.9	2.7	2.6	2.5	2.4	2.1	1.8
25 vai 75	12.0	9.8	8.5	6.0	4.9	4.2	3.8	3.5	3.2	3.0	2.8	2.7	2.6	2.5	2.2	1.9
28 vai 72	12.5	10.2	8.8	6.2	5.1	4.4	3.9	3.6	3.3	3.1	2.9	2.8	2.7	2.5	2.3	2.0
30 vai 70	12.7	10.4	9.0	6.4	5.2	4.5	4.0	3.7	3.4	3.2	3.0	2.8	2.7	2.6	2.3	2.0
32 vai 68	12.9	10.6	9.1	6.5	5.3	4.6	4.1	3.7	3.5	3.2	3.1	2.9	2.8	2.6	2.4	2.1
35 vai 65	13.2	10.8	9.4	6.6	5.4	4.7	4.2	3.8	3.5	3.3	3.1	3.0	2.8	2.7	2.4	2.1
40 vai 60	13.6	11.1	9.6	6.8	5.5	4.8	4.3	3.9	3.6	3.4	3.2	3.0	2.9	2.8	2.5	2.2
45 vai 55	13.8	11.3	9.8	6.9	5.6	4.9	4.4	4.0	3.7	3.5	3.3	3.1	2.9	2.8	2.5	2.2
50 vai 50	13.9	11.3	9.8	6.9	5.7	4.9	4.4	4.0	3.7	3.5	3.3	3.1	3.0	2.8	2.5	2.2

Lai noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir jāzina nesvērts respondentu skaits attiecīgajā grupā un rezultāts procentos. Izmantojot šos lielumus, tabulas attiecīgajā iedaļā var atrast statistiskās mērījuma kļūdas robežas +/- procentos ar **95% varbūtību**.

Piemēram, ja pētījuma rezultātā no visiem aptaujātajiem Latvijas iedzīvotājiem (respondentu skaits n=1029) tiek iegūta mērķa grupa 10.0%, kas pauž apstiprinošu attieksmi pret spriedumu vai izteikumu "X", tad ar 95% varbūtību var teikt, ka statistiskā mērījuma kļūda šeit ir +/- 1.9% robežās. No tā izriet, ka mērķa grupa, kura identificē sevi ar spriedumu vai izteikumu "X", ir no 8.1% līdz 11.9%.

SKDS

---

sabiedriskās domas pētījumu centrs

Baznīcas iela 32-2, Rīga, Latvija, LV-1010

Tālr.: 67 312 876, fakss: 67 312 874

E-mail: skds@skds.lv

www.skds.lv